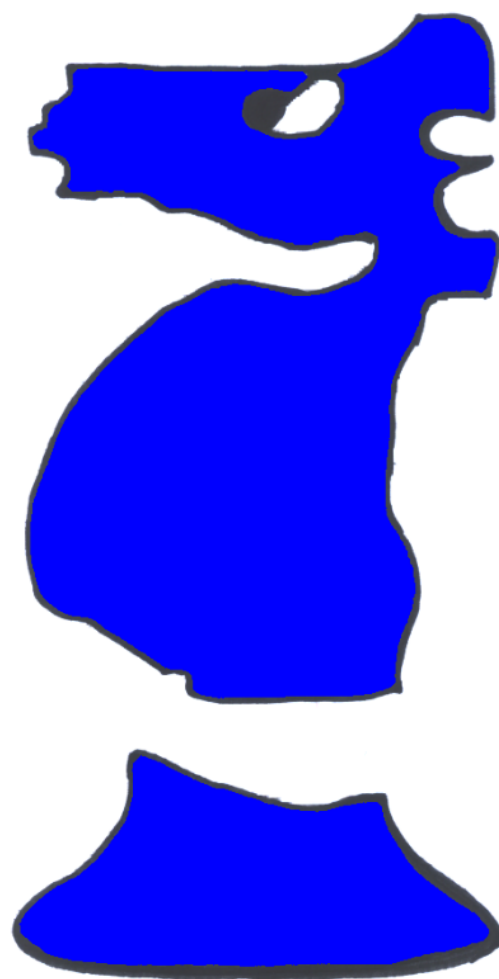

KONGRESSDOKUMENTER 2019

DEL 3.1 AV 3

Norges Sjakkforbund

Larvik, 7.juli 2019

Innholdsfortegnelse

NSF Årsberetning og Kongresspapirer

Del 3

Side	Innhold
4	Utkast til Samarbeidsavtale mellom Kindred og NSF
16	Uttalelse fra Reglementsutvalget om mulig avtale med Kindred
19	Juridisk betenkning for NSF fra advokatfirma Thommessen
28	Brev til NSF fra Spillavhengighet Norge
29	Brev til NSF fra Lotteritilsynet
35	Brev til NSF fra NFSP, Spillavhengighet Norge, Blå Kors og Actis
37	Notat til NSF fra Advokatfirma Kvasle om stemmerett på Kongressen

---

Samarbeidsavtale

---

mellom

Kindred (London) Limited

og

1 Norges Sjakkforbund

Datert [x]. [måned] 2019

2 Samarbeidsavtale

Partene har ved inngåelsen av denne samarbeidsavtale ("**Avtalen**") inngått et samarbeid for å styrke bredden i og utviklingen av norsk sjakk. For å sikre fremtidens finansiering av norsk idrett og frivillige organisasjoner, herunder sjakk, skal Partene samarbeide om en faktabasert debatt om finansiering av idrett og frivillige organisasjoner, basert på en lisensmodell for internettbaserte pengespill, som skal være strengt regulert for å forhindre problemspilling. Avtalen forplikter ingen del av Norges Sjakkforbunds virksomhet ut over det som fremgår av Avtalen.

Avtalen er inngått den [x]. [måned] 2019 mellom:

- (1) Kindred (London) Limited, org. nr. (company number) 03433883, c/o Alliotts, 4th Floor Imperial House, 8 Kean Street, London WC2B 4AS, Storbritannia ("**Kindred**"); og
- (2) Norges Sjakkforbund, org. nr. 971 286 474, Sandakerveien 24 D, 0473 Oslo, Norge ("**NSF**"),

(i det følgende enkeltvis omtalt som "**Part**", og i fellesskap "**Partene**").

1 Partene

1.1 NSF

NSF er en ideell og uavhengig organisasjon som organiserer sjakklivet i Norge. NSF organiserer ca. 125 klubber og 4 000 medlemmer over hele landet. Norsk sjakk har de siste årene utviklet seg til å bli verdensledende både når det gjelder bredde og resultater. Interessen i Norge har aldri vært høyere. Hvert år kommer det nye spillere til. Samtidig som resultatene er gode, er finansieringen usikker. Fordi NSF ikke er en del av Norges idrettsforbund, mottar NSF ikke "tippemidler", utover "grasrotandel" til mange av forbundets klubber.

NSF har en rekke bredde-, sportslige og samfunnsmessige prosjekter som kan gjennomføres dersom det gjennomføres lisensordning for internettbaserte pengespill i Norge. NSF ønsker derfor – uavhengig av Avtalen – at det innføres en lisensordning for pengespill i Norge, slik som bl.a. i Sverige og Danmark.

1.2 Kindred

Kindred inngår i Kindred-konsernet under konsernspiss Kindred Group plc.

For enkelhets skyld vil Kindred benyttes som fellesbetegnelse for Kindred og/eller Kindred Group, dog likevel slik at det kun er Kindred, og ikke Kindred Group, som inngår og påtar seg forpliktelser i forhold til NSF etter Avtalen.

Kindred har siden 2014 støttet ulike sjakkrelaterte aktiviteter. Eksempler er VM i hurtigsjakk Berlin 2015 og Sjakk-VM 2018. Kindred er en aktiv, politisk pådriver for å sikre en langsiktig finansiering av norsk idrett og frivillige organisasjoner gjennom innføring av samme type lisensordning for pengespill i Norge som bl.a. praktiseres i Sverige og Danmark. Kindred tar spillavhengighet på største alvor, og ønsker å fortsette å bidra til å redusere problematisk spilladferd gjennom god, moderne nasjonal regulering som er effektiv også i en verden hvor tjenester leveres grenseoverskridende til forbrukere på internett.

Basert på det faktagrunnlaget som foreligger, er Kindred overbevist om at en lisensordning vil være til det beste for å sikre at en størst mulig andel av spill skjer innenfor regulerte former, for slik å redusere problematisk spilladferd, samt at en enhetlig regulering av internettbaserte spilltilbud vil bidra til at en større andel av overskuddet kommer samfunnsnyttige formål til gode både på kort og lang sikt ved å sikre såkalt "kanalisering" til nasjonalt lisensierte og regulerte pengespillaktører. Kanalisering betyr at spillere gjennom norsk lovgivning skal ledes bort fra uregulerte aktører over til nasjonalt regulerte pengespillaktører under en lisensordning.

Kindred har pålagt seg selv å innen 1. september 2019 å stoppe all bonusmarkedsføring, innføre obligatoriske innskuddsgrenser og redusere markedsføringen av casinospill. Kindred jobber samtidig for at resten av bransjen også skal innføre disse tiltakene så raskt som mulig.

2 Avtalens bakgrunn og formål

2.1 Bakgrunn

Partene ønsker via Avtalen å skape en ny økonomisk hverdag for norsk sjakk, både bredde og topp.

Ettersom Partene har sammenfallende interesser i at det innføres samme type lisensordning for pengespill i Norge som bl.a. i Sverige og Danmark, har Partene blitt enige om å samarbeide for å fremme og bidra til en faktabasert debatt som kan skape forståelse og aksept for de *faktiske* konsekvensene og fordelene av en slik lisensmodell. Partene er enige om at en lisensmodell, som samler alle aktører og spillere under et lovregulert nasjonalt regime, er den beste løsningen for å beskytte forbrukerne og generere inntekter til norsk idrett og frivillighet innenfor en ansvarlig ramme hvor nasjonal regulering står sterkt også for onlinespill.

Statens styring av inntektene fra pengespill til ulike formål vil styrkes under et lisenssystem, og vil i mindre grad enn under dagens "tippenøkkel" låses til dagens etablerte system. Det politiske handlingsrommet i fordelingen av inntekter vil i betydelig grad styrkes ved en avvikling av enerettsmodellen. Dette vil også kunne komme finansieringen av norsk sjakk til gode fordi etablerte særinteresser vil kunne overstyres politisk gjennom fordeling av midler som betales i skatt av lisensierte spillere.

Partene har også sammenfallende interesser i at det skapes bedre rammevilkår og interesse for sjakk i Norge.

Kindred opererer med lisens innenfor EU/EØS-området, og Kindred kan således gjøre sine tjenester tilgjengelige også for nordmenn, likeledes som at nordmenn i dag allerede lovlig kan benytte seg av tjenestene. Det er ikke ulovlig for nordmenn å delta i utenlandske pengespill selv om det er begrensinger på markedsføring mv. av utenlandske spill i Norge. Kindred har derfor heller ikke ønsket å inngå en alminnelig sponsoravtale med NSF, slik det ellers er vanlig å inngå for en rekke andre foreninger, idrettslag mv.

En lisensordning vil styrke kampen for å bekjempe problematisk spilladferd ettersom en betydelig del av spillingen på internett vil flyttes fra dagens uregulerte kanaler til en lisensordning som er underlagt norsk lovgivning, kontroll og tilsyn fullt ut. Dette vil skje gjennom såkalt "kanalisering" – noe som er det sentrale hensynet for regulering av pengespill i våre naboland Danmark og Sverige.

Partene mener at en best mulig og sikker finansiering av norsk idrett og frivillige organisasjoner og arbeidet mot problematisk spilladferd bedre ivaretas gjennom innføring av en lisensordning for pengespill i Norge. Sett opp mot dagens enerettsmodell gir lisensordningen økt kontroll, og bedre forutsetninger for å nå de målsettingene som myndighetene har i spillpolitikken, ikke minst fordi man får regulert en langt større del av markedet.

Under en lisensmodell vil alle tilbydere og spillere bli regulert under en felles lovgivning, og norske myndigheter vil sammen med bransjen kunne iverksette samme vern og kontrollmekanismer, uavhengig av om man spiller hos Norsk Tipping eller noen av de andre aktørene som får lisens i en norsk lisensmodell.

Partene er innforstått med at det både i samfunnet og i NSF's medlemsmasse vil være delte meninger om en lisensordning som alternativ til dagens spillmonopol og enerettsmodell. Det er ikke Partenes hensikt å "binde opp" eller på annen måte å begrense hva NSF's enkeltmedlemmer og norske sjakkklubber som er tilsluttet NSF kan mene eller ytre seg om i relasjon til norsk pengespillpolitikk. Tvert imot ønskes meningsbrytninger velkomne, og de skal tas på alvor. Partene ønsker imidlertid å nyansere debatten, slik at man både innenfor idretten og samfunnet for øvrig kan diskutere lisensordningen rasjonelt og *faktabasert*, basert bl.a. på situasjonen i

Norge sett opp mot erfaringer fra Sverige, Danmark og en rekke andre europeiske land som har innført lisensordninger for pengespill.

2.2 Formål

Avtalens formål er å styrke rammevilkårene for norsk sjakk, herunder bredde- topp og utvikling, samt å bidra med økonomisk støtte til NFS sitt arbeid for sjakkens utbredelse. Videre er målsetningen å bidra til en mer faktabasert debatt som skaper forståelse og aksept for de faktiske konsekvensene av at det norske markedet for internettbaserte pengespill blir regulert i en lisensmodell fremfor en enerettsmodell.

Avtalens formål er verken å markedsføre Kindred Groups pengespillvirksomhet eller andre pengespill, og Partene skal følgelig ikke samarbeide om eller iverksette noen aktiviteter under Avtalen med sikte på å promotere eller formidle pengespill, eller for å fremme omsetningen til utenlandske pengespill. Enhver aktivitet under Avtalen skal også gjennomføres slik at den heller ikke oppfattes som slik promotering e.l.

Det følger av alminnelige regler om lojalitet i kontraktsforhold at Partenes ledelse og styre skal fremme Avtalens formål. NSF's til enhver tid sittende styre, herunder NSF's president (og visepresident i presidentens eventuelle fravær), forplikter seg derfor, sammen med Kindred, til å opptre lojalt til enhver tid slik at Avtalens formål blir realisert. Likeledes har NSF's generalsekretær, som formelt forvalter Avtalen og dens daglige utøvelse på vegne av styret i NSF, tilsvarende lojalitetsplikt for å realisere formålet.

3 Økonomisk ramme

Partenes samarbeid har en ramme på 50 millioner norske kroner ("**NOK**"), over en 5-årsperiode. Midlene består delvis av vederlag for aktiviteter NSF er pålagt å utføre, jf. punkt 6 i Avtalen, samt et generelt driftstilskudd til bruk for NSF sitt arbeid for sjakkens utbredelse.

De deler av midlene som skal anses som vederlag for utførte tjenester skal NSF allokere til kostnader i forbindelse med NSF's planlegging, gjennomføring og oppfølging av de aktiviteter som Avtalen angir, jf. bl.a. punkt 6 nedenfor. Dette utgjør NOK 1 500 000 pr. år.

Den resterende del av rammen på NOK 50 millioner er en ensidig gaveoverføring fra Kindred til NSF, og NSF v/sentralstyret står fritt til å disponere midlene, men har under avtaleforhandlingene med Kindred foreslått følgende prioritering for Kongressen (foreslått prioritering er ikke bindende for NSF):

- Breddeaktiviteter i regi av klubber og kretser (ca. NOK 2 000 000 pr. år);
- Toppsjakktiltak (ca. NOK 2 000 000 pr. år);
- Turneringsstøtte og arrangementer (ca. NOK 1 500 000 pr. år);
- Prosjekter for videre utvikling av norsk sjakk (ca. NOK 1 500 000 pr. år);
- Tiltak for å sikre NSF's økonomi i fremtiden, utover 5-årsperioden (ca. NOK 1 500 000 pr. år, som kan settes av til fondsoppbygging og/eller tilsvarende for å sikre avkastning og pengestrøm).

4 Representasjon av samarbeidet utad

Fra NSF's side skal den til enhver tid sittende president (og visepresident i presidentens eventuelle fravær), samt NSF's generalsekretær, fronte samarbeidet med Kindred utad.

Kindred utpeker selv hvem som i egen organisasjon som skal fronte Avtalen.

5 Varighet

Avtalen trer i kraft 1. august 2019 og varer frem til 1. august 2024 ("**Avtaleperioden**").

Avtalen er uoppsigelig i Avtaleperioden, med de unntak for heving mv. som følger av punkt 12 og 14 nedenfor (som bl.a. gir NSF rett til ensidig å terminere avtalen gjennom Kongressvedtak).

6 Aktiviteter

6.1 Hovedsamarbeidspartner – omtale

Kindred får en eksklusiv rett til å være NSF's hovedsamarbeidspartner i Avtaleperioden.

Kindred får en rett til å presentere og omtale samarbeidet med NSF på Kindreds hjemmesider og i andre sammenhenger hvor slik presentasjon eller omtale er relevant. Presentasjon av avtalen og samarbeidet på Kindred.com skal være engelskspråklig og ikke spesielt rettet mot Norge. Samarbeidet med NSF skal *ikke* presenteres av Kindred på noen av hjemmesidene til Kindreds varemerker som tilbyr pengespill. Enhver skriftlig omtale eller henvisning til den annen part skal godkjennes av den andre part før publisering.

NSF skal omtale Avtalen og samarbeidet på egen hjemmeside www.sjakk.no. Kindred skal omtales som NSF's hovedsamarbeidspartner på www.sjakk.no og i andre sammenhenger hvor slik omtale er relevant. Det skal ikke hyperlinkes til Kindreds hjemmesider.

NSF skal videre informere om samarbeidet gjennom inntil seks årlige oppslag på NSF's Facebooksider, samt i inntil seks årlige filmer i sosiale medier. NSF's omtale skal i begge tilfelle skje med redaksjonell frihet. Partene skal samarbeide om antall, hyppighet og nærmere innhold av nevnte oppslag og filmer for å sikre at de er innenfor rammen av hva som er tillatt etter norsk lovgivning på pengespillområdet.

NSF's omtale skal ha et informativt og ikke-kommersielt uttrykk. I dette ligger bl.a. at omtalen skal være begrenset til og rettet mot å informere om samarbeidets formål, og at omtalen ikke skal fremheve hvilke sjakkaktiviteter samarbeidet med Kindred har muliggjort, eller fremheve Kindred i tilknytning til konkrete sjakkarrangementer, men i stedet fokusere på samarbeidet for en lisensmodell. NSF vil avsette nødvendige ressurser til opplæring og kunnskapsutvikling hos egne representanter. Kindred vil i nødvendig grad understøtte og legge til rette for faktabasert kunnskapsoverføring.

Avtalen og samarbeidet skal ikke omtales på måter som kan assosieres med reklame for pengespill. Partene skal ved gjennomføring av dette punkt 6.1 og øvrige aktiviteter, som nevnt i punkt 6.2 flg. nedenfor, gjøre sitt ytterste for å sikre at også disse til enhver tid er i samsvar med den norske pengespilllovgivningen.

Kindred vil stille juridisk og annen kompetanse til rådighet for NSF etter NSF's eget ønske.

6.2 Presentasjon av samarbeidet i media

Partene skal avholde en felles pressekonferanse ved Avtalens inngåelse.

NSF skal stille med president på pressekonferansen.

Partene skal deretter stille sammen opp i debatter, intervjuer mv. for å fremme Avtalens formål.

Partene har felles ansvar for å følge med på debatten i media og fange opp nyhetsartikler mv. som, vedrører Partenes samarbeid om å fremme finanseringen av norsk sjakk gjennom en lisensmodell. Partene skal på eget initiativ delta i det offentlige ordskiftet gjennom å skrive/besvare kronikker, innlegg mv.

6.3 Deltakelse og gjennomføring av konferanser mv.

NSF skal delta med minst én representant på årlige konferanser, seminarer og møter om finansiering av frivillig sektor, ansvarlighet og regulering av pengespill.

NSF skal videre i egen regi arrangere to årlige møter/seminarer hvor bl.a. aktører innenfor idretten, frivillige organisasjoner, forbund og særforbund inviteres til å delta. Partene kan sammen bestemme agenda, tematikk og deltakere innenfor rammen av Avtalens formål.

6.4 Deltakelse og arrangementer på Arendalsuka

NSF skal delta på Arendalsuka og være representert på faglige arrangementer innenfor Avtalens formål.

Partene skal sammen avgjøre om de skal gjennomføre egne eller felles faglige arrangementer under Arendalsuka. Arrangementene skal fremme Avtalens formål og bidra til en mer faktabasert og nyansert debatt om de faktiske konsekvensene og fordelene av en lisensmodell fremfor en enerettsmodell.

6.5 Møter/relasjonsprogram

Partene skal samarbeide om å utarbeide et felles relasjonsprogram. I programmet skal det settes opp inntil 12 årlige møter med beslutningstakere vedrørende finansiering av frivillig sektor og faktiske konsekvenser av en lisensmodell. Programmet kan utvides til også å innbefatte møter med andre relevante aktører.

NSF skal fronte programmet gjennom president og generalsekretær.

NSF skal gjennom sine kontakter og nettverk bidra til å sette opp møter og dialogsamtaler.

Som ledd i relasjonsprogrammet skal Partene videre delta i utvalgte møter med relevante meningsbærere i den offentlige debatten hvor dette er hensiktsmessig for å fremme Avtalens formål.

6.6 Høringer/innspill

Partene skal samarbeide om felles strategi for høringer og innsending av høringsinnspill som er relatert til økonomiske rammevilkår for sjakkporten, finansiering av frivillig sektor og/eller regulering av pengespill.

NSF skal bidra med høringsuttalelser og innspill, innenfor rammen av Avtalens formål.

Partene skal samarbeide om å planlegge sjakkaktiviteter eller andre relevante aktiviteter som knytter seg til regulering av pengespill og lisensordning. Aktivitetene skal kombineres med faktabasert opplysningsarbeid innenfor Avtalens formål. Aktivitetene skal frontes og gjennomføres i NSF's regi, og skal ikke fokusere på at Kindred er økonomisk bidragsyter i den grad aktivitetene er åpne for allmennheten.

Partene avgjør sammen arrangementenes nærmere omfang og utforming.

6.7 Samfunnsprosjekter

Partene skal samarbeide om å identifisere og utvikle samfunnsnyttige prosjekter og programmer for relevante områder hvor sjakk kan spille en rolle. Arbeidet skal ta utgangspunkt i en liste over relevante samfunnsområder som er utarbeidet av NSF i forbindelse med mulig utrulling av sjakk-aktivitet i hele samfunnet.

NSF skal fronte prosjektene gjennom president og generalsekretær.

6.8 Aktiviteter for Kindreds ansatte

NSF skal arrangere sjakkurs og andre sjakkaktiviteter (turneringer, simultan mv.) for Kindreds ansatte.

Partene avgjør sammen nærmere innhold og format mv.

NSF skal medvirke til at Kindred mottar kostnadsfrie billetter og innpass til sjakkarrangementer, herunder større mesterskap og turneringer, hvor NSF står som arrangør alene, medarrangør eller samarbeidspartner.

7 Prosjektorganisasjon og koordineringsmøter

Partene skal nedsette en egen prosjektorganisasjon med representanter fra begge sider. Organisasjonen skal ha ansvar for koordinering og oppfølging av aktivitetene under punkt 6.1 flg. ("**Aktivitetslisten**").

Partene skal gjennom Avtaleperioden ha regelmessige og jevnlig koordineringsmøter i regi av en prosjektorganisasjon som følger opp alle sider av samarbeidet, slik at Avtalens formål best mulig oppnås.

Partene avgjør sammen møtenes frekvens og nærmere innhold.

Utover koordineringsmøtene skal Partene ha planmøter etter nærmere avtale, herunder for budsjettering og planlegging for kommende aktivitetsperioder, samt gjennomgang/evaluering av forrige periode.

Større aktivitetsmøter avholdes minst en gang i halvåret (første gang høsten 2019).

Fortløpende møter i prosjektorganisasjonen avholdes ellers etter behov.

8 Årlige utredninger og rapportering

Partene skal samarbeide om å utarbeide årlige rapporter vedrørende samarbeidet og dets resultater.

Rapportene skal inneholde de viktige sjakkaktivitetene, herunder både de viktigste sportslige og sosiale programmene, samt utviklingsinitiativene som Avtalen har muliggjort. Rapportene skal gjøres tilgjengelig for allmennheten på NSF's hjemmeside, og kan ellers brukes av Partene for å fremme Avtalens formål.

9 Driftsstøtte og vederlag

Kindred skal betale både bidraget til NSF sitt arbeid ("**Driftsstøtten**") og vederlag for utførelsen av aktivitetene beskrevet i punkt 6 i Avtalen ("**Vederlaget**") som et årlig beløp til NSF.

Første utbetaling skal skje ved Avtalens ikrafttredelse 1. august 2019, deretter som følger:

- Første utbetaling 1. august 2019: NOK 4 200 000 (fire millioner tohundretusen kroner)
- Andre utbetaling 1. januar 2020: NOK 10 000 000 (ti millioner kroner)
- Tredje utbetaling 1. januar 2021: NOK 10 000 000 (ti millioner kroner)
- Fjerde utbetaling 1. januar 2022: NOK 10 000 000 (ti millioner kroner)
- Femte utbetaling 1. januar 2023: NOK 10 000 000 (ti millioner kroner)
- Sjette utbetaling 1 januar 2024: NOK 5 800 000 (fem millioner åttehundretusen kroner)

NSF skal bære alle kostnader knyttet til oppfyllelsen av sine forpliktelser under Avtalen, herunder aktiviteter iht. Aktivitetslisten, deltakelse i prosjektorganisasjon og koordineringsmøter, samt for utarbeidelse av årlige utredninger og rapportering mv. Vederlaget på NOK 1 500 000 skal allokere til oppfyllelsen av NSF sine forpliktelser etter Avtalen.

NSF skal oppkreve Vederlaget ved å utstede faktura. Partenes felles forutsetning er at tjenestene som NSF leverer må anses som fjernleverbare tjenester fra NSF til Kindred, og at Vederlaget ikke skal belastes med merverdiavgift ("**MVA**") i Norge. Hvis det skulle vise seg at NSF må svare MVA i Norge, enten på Vederlaget eller Driftsstøtten, skal NSF ha rett til å oppkreve pliktig MVA fra Kindred.

Driftsstøtten disponeres fritt av NSF innenfor rammene av NSF's til enhver tid gjeldende vedtekter og Kongressvedtak om budsjetter. Disse midlene er ikke betinget av noen motytelse fra NSF og er å regne som en gavedisposisjon og er unntatt fra MVA.

10 Immaterielle rettigheter

Avtalen medfører ingen overdragelse av immaterielle rettigheter.

11 Lovmessighet mv.

Kindred innestår for at Avtalen praktiseres på en måte som ligger innenfor rammen av ytringsfriheten, dvs. prinsippene nedfelt i Grunnloven § 100, og ikke strider med lov om lotterier av 24. februar 1995 nr. 11, lov om pengespill mv. av 28. august 1992 nr. 103 og/eller lov om veddemål ved totalisator av 1. juli 1927 nr. 3, eller forskrifter til nevnte lover. Ved eventuell motstrid, justeres NSF's forpliktelser etter Avtalen tilsvarende.

Dersom norske offentlige myndigheter likevel skulle gripe inn enten mot Avtalen eller mot Partenes praktisering av Avtalen, gjennom enkeltvedtak eller ved annen offentlig myndighetsutøvelse, skal Kindred holde NSF skadesløs for alle kostnader, herunder til nødvendig juridisk bistand. Forutsetningen er at NSF i sakens anledning varsler og samarbeider med Kindred vedrørende adekvat imøtegåelse og juridisk representasjon ved påståtte brudd på norsk lov.

Utover dette, bærer hver av Partene selv ansvar og kostnader for egen etterlevelse av lover og forskrifter.

12 Force majeure

Hvis en Part blir forhindret fra å kunne oppfylle sine forpliktelser i Avtalen som følge av ekstraordinære omstendigheter som ligger utenfor Partens kontroll ("**Force Majeure**"), skal den Part som rammes av slike ekstraordinære omstendigheter være fritatt fra å oppfylle forpliktelser som ikke kan oppfylles på grunn av omstendighetene. For å bli fritatt fra sine forpliktelser etter dette punktet skal den Part som vil påberope seg Force Majeure straks underrette den annen Part, med angivelse av hvilken omstendighet som påberopes, og når hindringen forventes å opphøre. Hvis Force Majeure vedvarer over et tidsrom som overstiger 30 dager, skal Partene, etter skriftlig anmodning fra en Part, forhandle i god tro for å finne en akseptabel løsning. Har Partene ikke funnet og blitt enige om en løsning innen 30 dager, har hver av Partene rett til å heve Avtalen med umiddelbar virkning ved å gi skriftlig beskjed til den annen Part iht. punkt 16.

13 Konfidensialitet

Av hensyn til åpenhet i prosessen er Partene enige om at Avtalen med eventuelle endringsbilag er offentlig.

14 Mislighold og heving mv.

14.1 Mislighold fra NSF

Ved mislighold fra NSF skal Kindred straks varsle NSF og gi NSF rimelig frist til å rette forholdet. Hvis misligholdet ikke rettes innen en rimelig frist eller gientas, kan Kindred tilbakeholde midler eller redusere sine økonomiske forpliktelser tilsvarende med en forholdsmessig reduksjon som svarer til misligholdet.

Som mislighold fra NSF regnes bl.a.:

- (1) manglende oppfølging og overholdelse av forpliktelser i Aktivitetslisten;
- (2) manglende bidrag til, samarbeid eller deltakelse i prosjektorganisasjonen;
- (3) mangelfull fronting av Avtalen og samarbeidet fra NSF's president og/eller generalsekretær; og

- (4) handlinger, uttalelser eller andre forhold som kan tilskrives personer i NSF's ledelse og styre, herunder president og generalsekretær, og som medfører brudd på den avtalte lojalitetsplikten.

Ved vesentlig mislighold fra NSF kan Kindred heve Avtalen med øyeblikkelig virkning.

14.2 Mislighold fra Kindred

Ved mislighold fra Kindred skal NSF straks varsle Kindred og gi Kindred rimelig frist til å rette forholdet.

Som mislighold fra Kindred regnes bl.a.:

- (1) at avtalte midler ikke blir oppgjort iht. forfallstidspunktene under punkt 9 (unntak for Kindreds rett til å tilbakeholde vederlag eller kreve en forholdsmessig reduksjon som nevnt i punkt 14.1);
- (2) omtale av Avtalen eller samarbeidet på måter som kan assosieres med reklame for pengespill;
- (3) manglende bidrag til, samarbeid eller deltakelse i prosjektorganisasjonen; og
- (4) handlinger, uttalelser eller andre forhold som kan tilskrives personer i Kindreds ledelse og styre, eller Kindred som selskap, og som medfører brudd på den avtalte lojalitetsplikten.

Ved mangelfullt oppgjør av midler (betalingsmislighold) som nevnt i punkt 14.2 (1) skal NSF sende skriftlig varsel til Kindred som nevnt i punkt 16 med krav om avhjelp innen 21 dager. Dersom Kindred unnlater å avhjelpe av andre grunner enn de som er nevnt under punkt 14.1 ovenfor, anses misligholdet som vesentlig.

Ved vesentlig mislighold fra Kindred kan NSF heve Avtalen med øyeblikkelig virkning.

14.3 Retten for NSF's Kongress til å fragå Avtalen

Det er NSF's øverste organ – Kongressen – som godkjenner Avtalen og som er det eneste organ som gjennom vedtak kan beslutte at Avtalen skal inngås eller eventuelt termineres i løpet av Avtaleperioden.

Partenes samarbeid gjennom Avtalen bygger på Kongressens godkjenning. NSF kan derfor ensidig fragå og terminere Avtalen med øyeblikkelig virkning og uten ansvar, dersom Kongressen vedtar dette.

14.4 Virkninger av heving mv.

Dersom en Part hever Avtalen iht. punkt 12, 14.1 eller 14.2, opphører Partenes rettigheter og forpliktelser fra det tidspunktet den annen Part mottar hevingen iht. punkt 16 ("**Hevingstidspunktet**").

Midler som på Hevingstidspunktet er utbetalt fra Kindred iht. punkt 9 beholdes av NSF.

Aktiviteter som på Hevingstidspunktet er utført skal anses kompensert gjennom foretatte utbetalinger frem til Hevingstidspunktet, slik at NSF ikke kan kreve annen kompensasjon utover det som følger av punkt 11.

Nærværende punkt 14.4 gjelder tilsvarende dersom NSF's Kongress terminerer Avtalen iht. punkt 14.3. dog likevel slik at NSF skal fullføre allerede påbegynte aktiviteter. Partene skal i fellesskap legge en plan for fullføring og raskest mulig avvikling/avslutning av aktivitetene.

15 Betydning av en eventuell innføring av en lisensordning i Norge

Dersom det blir innført en lisensordning for pengespill i Norge, bortfaller NSF's forpliktelser etter Avtalen. Kindred skal likevel utbetale midler til NSF iht. punkt 9, med mindre Partenes enes om annet. Med innføring av en lisensordning forstås regelendringer som medfører at en ny lisensordning blir vedtatt og satt i kraft.

16 Kommunikasjon

Med mindre Partene enes om annet, skal all kommunikasjon under Avtalen, herunder meldinger om mislighold, krav om retting og misligholdsbeføyelser, sendes skriftlig på e-post til følgende adresser:

- For Kindred: [navn] [telefonnummer] [e-postadresse]
- For NSF: [navn] [telefonnummer] [e-postadresse]

Meddelelser anses mottatt av den annen Part ved skriftlig mottaksbekreftelse på e-post.

Partene forplikter seg til å avgi slike bekreftelser så snart som praktisk mulig.

Ved adresseendringer eller endring av kontaktpersoner, skal den Part som gjør slike endringer umiddelbart underrette den annen Part skriftlig på e-post iht. det som følger av dette punkt.

17 Endringer mv.

17.1 Generelt om endringer av Avtalen

Avtalen med eventuelle endringsbilag regulerer uttømmende Partenes rettigheter og forpliktelser. Enhver senere endring av Avtalen krever enighet mellom Partene. Partene kan likevel ikke motsette seg forslag til mindre endringer som ligger klart innenfor Avtalens formål.

17.2 Endringer av Aktivitetslisten

For å realisere Avtalens formål er Partene innforstått med at Aktivitetslisten vil bli gjenstand for løpende diskusjon i prosjektorganisasjonen og gjennom koordineringsmøtene, herunder for at Partene skal kunne gjennomføre omforente endringer av Aktivitetslisten. Aktivitetslisten skal derfor revideres, oppdateres og godkjennes årlig av Partene. Alle endringer i Aktivitetslisten skal ligge klart innenfor Avtalens formål.

18 Overdragelse

Partene kan ikke overdra sine rettigheter eller forpliktelser under Avtalen til andre uten forutgående skriftlig samtykke fra den annen Part, jf. punkt 16. Samtykke til overdragelse kan ikke nektes uten saklig grunn.

19 Lovvalg og tvisteløsning

19.1 Lovvalg og vernetting

Avtalen reguleres av norsk rett med vernetting i Oslo.

19.2 Tvisteløsning

Eventuelle tvister mellom Partene skal først søkes løst ved forhandlinger. Dersom forhandlinger ikke fører frem, skal tvisten løses av de alminnelige domstoler etter reglene i tvisteloven.

* * * * *

Side

Avtalen er utferdiget i 2 – to – likelydende eksemplarer, hvorav hver av Partene beholder ett hver.

Oslo, [x]. [måned] 2019

Kindred

NSF

[navn,
stilling]

[navn,
stilling]

UTTALELSE FRA REGLEMENTSUTVALGET OM MULIG AVTALE MED KINDRED

3 Innledende presiseringer

Reglementsutvalget (heretter RU) understreker innledningsvis at vi ikke har tatt stilling til spørsmålet om den foreslåtte avtalen mellom det maltabaserte pengespillselskapet Kindred og Norges

Sjakkforbund er forenlig med norsk lov, siden det er et spørsmål som ligger utenfor både vårt mandat og vårt kompetanseområde.

RU som organ har videre ingen mening om hensiktsmessigheten av å inngå en slik avtale. Vi har i samsvar med etablert praksis her utelukkende uttalt oss om hvorvidt inngåelse av en slik avtale vil stride mot NSF's lover, medlemsdemokrati og/eller organisasjonspraksis.

4 Forutsetningene for RUs uttalelse

RUs uttalelse om forslaget til avtale med Kindred forelå ikke da kongresspapirene ble utsendt, fordi sentralstyret eller administrasjonen ikke hadde tenkt på at dette burde vært forelagt RU. På vegne av sentralstyret har presidenten senere beklaget dette, og bedt om at RU i samsvar med vanlig praksis presenterer sine kommentarer for kongressen.

Sylvia Johnsen, Oslo SS, oversendte 10. juni 2019 følgende to spørsmål til RU:

«Sentralstyret har ikke fremmet forslag om å endre våre lover, og da blir det betimelig å spørre hvordan RU stiller seg til:

1. Er forslaget til Kindredavtale i henhold til våre lover §1 2. Vil medlemmer i sentralstyret være i brudd med §5 hvis de
  - a) uttaler seg på vegne av forbundet om politikk
  - b) inngår avtale om å binde forbundet til et politisk spørsmål»

5 RUs resonnementer og konklusjoner

RU finner det hensiktsmessig først å ta stilling til de to konkrete spørsmålene mottatt fra Sylvia Johnsen, og deretter legge til egne kommentarer om saken for øvrig.

§ 1 av NSF's lover lyder:

«Norges Sjakkforbund er en sammenslutning av sjakkretser, klubber og spillere. Forbundet er upolitisk og har som formål:

- ✦ Å være høyeste organ for sjakklivet i Norge og representere norsk sjakk overfor utlandet.
- ✦ Å ivareta spillernes, klubbenes og kretsenes interesser.
- ✦ Å øke interessen for og fremme sjakkspillet.»

RU kan ikke se at en avtale med Kindred vil være i strid med § 1. Formuleringer om at forbundet/organisasjonen er upolitisk, finnes med litt ulik ordlyd i mange ulike forbund/organisasjoner i Norge. Vanlig tolkning er at forbundet/organisasjonen ikke kan knytte seg til et bestemt politisk

parti, og det ligger vanligvis inne en intensjon om at forbundet/organisasjonen ønsker å holde en lav profil i politiske spørsmål uten direkte tilknytning til egen virksomhet/aktivitet. Det er svært vanlig at slike «upolitiske» forbund/organisasjoner, i og utenfor sports- og fritidssfæren, gjennom høringer og/eller på annen måte engasjerer seg i spørsmål knyttet til egen virksomhet/aktivitet.

I NSF's tilfelle er dette gjort ved mange anledninger tidligere, for eksempel når man overfor Regjeringen og Stortinget har arbeidet for å sikre bevilgninger til internasjonale sjakkarrangementer i Norge. Ikke sjelden vil et slikt engasjement være nødvendig for å øke interessen for og fremme sjakkspillet. Det er helt legitimt for NSF å engasjere seg for eksempel i spørsmål som angår offentlige finansieringsordninger for organisasjoner som driver med ulike typer sports- og fritidsaktiviteter, eller lovverk som har betydning for disse.

RU anser i forlengelsen av dette at Norges Sjakkforbund står fritt til å uttrykke sitt syn på den aktuelle politiske saken om monopol eller lisensordning for pengespill i Norge, uten at det vil bryte mot lovenes § 1. Hvorvidt det er et hensiktsmessig å uttale seg om slike saker, og om man i så fall bør forplikte seg til å innta bestemte synspunkter på dem for en angitt tidsperiode, er et spørsmål det her ikke tillegger RU å uttale seg om.

§ 5 av NSF's lover lyder:

«Alle forbundets medlemmer er pliktige til å følge forbundets lover og turneringsreglement, samt å følge de beslutninger sentralstyret og/eller reglementsutvalget måtte fatte.»

NSF praktiserer norsk organisasjonslivs vanlige prinsipper for ytringsfrihet, og det vil ifølge disse være full anledning til at tillitsvalgte på ulike nivåer fortsetter å gi uttrykk for sitt syn etter å ha blitt nedstemt i sentralstyret eller kongressen. Det vil derimot kunne oppstå en situasjon med brudd på forbundets lover, dersom medlemmer av sentralstyret i en slik situasjon presenterer sitt syn som NSF's syn etter å ha blitt nedstemt.

I forlengelsen av spørsmålet om § 1, som besvart over, kan RU ikke se at medlemmer av sentralstyret opptrer i strid med § 5 dersom de på vegne av Norges Sjakkforbund uttrykker sitt syn på en enkeltsak som forbundet har vedtatt å uttale seg om, og uttaler seg i samsvar med dette vedtaket. Det vil også være fullt forenlig med lovene til NSF dersom medlemmer av sentralstyret forplikter seg til å arbeide for et syn på en slik sak i en avgrenset tidsperiode – forutsatt at dette er basert på demokratisk fattede vedtak med klare forutsetninger.

RU kan etter dette ikke se at det forutsetter endring av verken § 1 eller § 5 i NSF's lover dersom kongressen i 2019 skulle vedta å inngå en avtale med Kindred, som foreslått av sentralstyret. Inngåelse av en slik avtale forutsetter, så langt RU kan se, ikke noen endring av NSF's lover.

Et element i dette er også at kongressen som NSF's øverste organ bør og skal ha et langt større handlingsrom enn sentralstyret til å fatte vedtak for perioden frem til neste kongress. RU finner det åpenbart at avtaler at den karakter og det omfang som det er snakk om her bør behandles av kongressen, men anser at kongressen må stå fritt til å vedta eller forkaste foreslåtte avtaler som er forenlige med norsk lov og NSF's egne lover. RU finner således at sentralstyret har håndtert saken med Kindred-avtalen i samsvar med etablert organisasjonspraksis og medlemsdemokrati, når den fremlegges til avgjørelse på kongressen. Det kan godt diskuteres om en så komplisert sak med så store konsekvenser burde vært presentert for klubber og kretser i bedre tid før kongressen, og en noe lengre varslingstid kunne vært heldig for medlemsdemokratiet. Kongressen har likevel åpenbart adgang til å behandle saken og fatte lovlige vedtak om den, dersom et flertall på kongressen ønsker det.

RU finner derimot at det vil kunne være en både betydelig og betenkelig innsnevring av medlemsdemokratiet i NSF, dersom kongressen i 2019 fatter et vedtak som forplikter forbundet for fem år fremover til å innta et bestemt standpunkt i et spørsmål av politisk karakter. Vanlig praksis i NSF er at flertallsvedtak fra kongressen forplikter sentralstyret og organisasjonen for øvrig for ett år fremover, men kan endres av et nytt flertallsvedtak på neste års kongress.

(Blant annet ved tildeling av kommende års NM-arrangementer har kongressen fattet vedtak med virkning for flere år fremover, men påfølgende års kongress har da hatt en reell mulighet til å frata arrangøren arrangementet dersom forutsetningene endret seg på en måte som fjernet tilliten til at arrangøren kunne gjennomføre arrangementet på en forsvarlig måte. I de tilfeller hvor kongressen har vedtatt å påta seg internasjonale arrangementer flere år frem i tid, ville det i ytterste konsekvens også vært mulig for senere års kongresser å vedta at forbundet skulle frasi

seg dette/disse. Kongressene i NSF har nesten aldri fattet vedtak med en så lang tidsramme som fem år, og aldri fattet vedtak med så potensielt store økonomiske konsekvenser for en så lang tidsramme.)

Dersom kongressen i 2019 vedtar en avtale med så lang varighet og så store økonomiske konsekvenser som det her er foreslått, er det etter RUs mening sterkt ønskelig at det legges inn i avtalen klausuler som gir kongressene i 2020, 2021, 2022 og 2023 reell mulighet til å si opp avtalen.

NSFs lover inneholder ingen bestemmelse som forbyr NSF å inngå hemmeligstemplede avtaler med private aktører. Lovene forbyr dermed ikke at kongressen kan gi sentralstyret fullmakt til å inngå en slik avtale. RU finner imidlertid at den type hemmeligstemplede avtaler vil være et svært betenkelig brudd med NSF's idealer om åpenhet, som man både i kontakt med offentlige myndigheter og verdenssjakkforbundet FIDE i andre sammenhenger har vært svært opptatt av. En hemmeligstemplett avtale vil bli enda mer betenkelig dersom det gjelder en sak som kan ha store økonomiske konsekvenser for NSF og/eller innebærer at man tar stilling i saker som er sterkt omstridte blant medlemmene. RU vil derfor anse en hemmeligstemplett avtale med Kindred som et svært betenkelig brudd på NSF's åpenhetsidealene og organisasjonspraksis.

RU har med dette besvart innsendte spørsmål og avgitt sine kommentarer om den mulige avtalen med Kindred, som er eneste forslag fremmet til årets kongress i NSF. RUs uttalelse om saken er enstemmig, og støttes også av de to varamedlemmene.

RUs medlemmer og varamedlemmer har, for ikke å skape noen tvil om habilitet før vår uttalelse, hittil holdt en svært lav profil i debatten om den mulige avtalen med Kindred. I samsvar med vanlig praksis vil RUs medlemmer og varamedlemmer stå fritt til å uttale seg om andre sider av saken og delta i debatten på lik linje med andre medlemmer av NSF, etter at RU har avgitt sin uttalelse til kongressen. Gjøvik/Bergen/Sarpsborg/Oslo/Tromsø, 20.06.2019

For RU

Hans Olav Lahlum (Akademisk SK), leder

Tom Georg Eriksen (Sotra SK), sekretær

Øyvind Bentsen (Sarpsborg SK), medlem

Inge Sandstad Skrondal (Akademisk SK), varamedlem

Øyvind Pedersen (Tromsø SK), varamedlem

NOTAT

Til Norges Sjakkforbund

Fra Thommessen

Dato 26. juni 2019

Ansvarlig advokat: Camilla Vislie

BETENKNING TIL NORGES SJAKKFORBUND VEDRØRENDE SAMARBEIDSAVTALE MED KINDRED

1 INNLEDNING

Norges Sjakkforbund ("NSF") har bedt oss utarbeide en betenkning som skal dekke følgende punkter:

- Vurdering av lovligheten av utkastet til samarbeidsavtale mellom NSF og Kindred (London) Ltd ("**Kindred**")
- Vurdering av NSF's arbeid under avtalen som er spesifisert i aktivitetslisten (avtalens punkt 6)
- Eventuell tvil om konklusjonene
- Konsekvenser dersom avtalen er ulovlig
- Risikoen for rettslige prosesser og kostnader
- Hva avtalen innebærer med hensyn til skatt og avgift, herunder mva
- Eventuelle andre sider ved samarbeidet som vurderes relevante

I utkastet til samarbeidsavtale er det opplyst at formålet med samarbeidsavtalen mellom NSF og Kindred er å etablere et partnerskap knyttet til den offentlige debatten om de positive samfunnsmessige effektene av en potensiell, fremtidig lisensordning for pengespill. Partene er enige om å samarbeide for å fremme og bidra til en faktabasert debatt som kan skape forståelse og aksept for de faktiske konsekvensene og fordelene av en slik modell, og oppgir at de har sammenfallende interesser i at det skapes bedre rammevilkår og interesse for sjakk i Norge.

Målet for Kindred er å skape forståelse og aksept for at det norske markedet for online pengespill bør omlegges fra dagens monopolordning til en lisensmodell med like vilkår for lisenstakerne. Kindred mener at en samarbeidsavtale med NSF vil gjøre Kindred til en troverdig aktør i Norge i det videre arbeidet med å hjelpe til å realisere sjakkens muligheter.

Det fremgår av formålsbestemmelsen at avtalen ikke er ment å medføre markedsføring eller profilering av Kindreds pengespillvirksomhet eller pengespill. Det potensielle samarbeidet er offentlig kjent, og innholdet i eventuell endelig avtale vil være offentlig tilgjengelig.

I dette notatet har vi vurdert et oppdatert utkast til samarbeidsavtale som ble oversendt til oss 25. juni 2019 ("**Avtalen**"), herunder Aktivitetene ("**Aktivitetslisten**") som fremgår i Avtalens punkt 6. Aktivitetslisten er etter Avtalens punkt 17.2 mulig å endre og Aktivitetslisten skal revideres, oppdateres og godkjennes årlig av avtalepartene.

I punkt 2 oppsummerer vi våre konklusjoner. I punkt 3 redegjør vi for hvilket faktum våre vurderinger og konklusjoner bygger på. I punkt 4 redegjør vi for rettslige utgangspunkter, og i punkt 5 vurderer vi Avtalen, herunder de enkelte punktene i Aktivitetslisten. I punkt 6 redegjør vi for konsekvenser dersom avtaleforholdet eller aktiviteter i Aktivitetslisten anses ulovlig, og i punkt 7 for risikoen for rettslig prosesser og kostnader. Til slutt redegjør vi for skatterettslige og avgiftsrettslige sider ved avtaleforholdet i punkt 8.

Utover disse problemstillingene er det ikke andre sider ved samarbeidet som vi har ansett det nødvendig å vurdere i denne betenkningen.

2 KONKLUSJONER OG MULIG TVIL

2.1 Avtalen uten Aktivitetslisten

Det er ikke ulovlig å samarbeide om å styrke rammevilkårene for norsk sjakk, eller om å forsøke å endre spillpolitikken i Norge. En avtale om et slikt samarbeid må derfor anses som lovlig. Spørsmålet om lovlighet vil reise seg ved gjennomføringen av de enkelte aktivitetene i Aktivitetslisten, og dette må vurderes konkret for den enkelte aktivitet. For at aktivitetene i Aktivitetslisten skal anses lovlige må de gjennomføres på en måte som ikke utgjør markedsføring eller formidling av Kindreds pengespillvirksomhet, se punkt 4 nedenfor.

2.2 Avtalen med Aktivitetslisten

Aktivitetene i Aktivitetslisten slik den fremgår i Avtalen datert 25. juni 2019 må etter vårt syn anses som lovlige.

2.3 Skatt og avgift

Etter Avtalen skal NSF motta et årlig bidrag på MNOK 10, som består av MNOK 1,5 i vederlag for utførelse av aktivitetene i Aktivitetslisten og MNOK 8,5 i ren økonomisk støtte. Avtalen innebærer at NSF sannsynligvis vil være skatte- og avgiftspliktig for den del av det årlige bidrag som er vederlag for utførelse av aktivitetene i Aktivitetslisten (MNOK 1,5). Etter vår vurdering er det en risiko for at skattemyndighetene vil mene at en noe større del av det årlige bidraget enn MNOK 1,5 vil være skatte- og avgiftspliktig. Dette er omtalt nærmere i punkt 8 under.

3 FAKTUM

Vi legger følgende til grunn for vår vurdering:

- NSF ble høsten 2018 kontaktet av Kindred. Årsaken til at Kindred kontaktet NSF var todelt:
  - Kindred ønsket å samarbeide med en seriøs aktør med et godt omdømme.
  - Kindred ønsket å samarbeide med en aktør som ikke er tett bundet opp til Norges Idrettsforbund og Norsk Tipping, og dermed kunne vurdere tematikken "Spillregime i Norge" fra et nøytralt ståsted.

- Samarbeidet går ut på at Kindred blir NSF's hovedsamarbeidspartner i fem år (1. august 2019 - 1. august 2024). Formålet med samarbeidet er styrke rammevilkårene for norsk sjakk, herunder bredde, topp og utvikling, og å påvirke den norske spillpolitikken slik at dagens monopolordning omlegges til en lisensordning.
- NSF vil motta til sammen MNOK 50 over denne perioden. Av dette utgjør MNOK 7,5 vederlag for gjennomføring av aktivitetene i Aktivitetslisten i Avtalen, og de resterende MNOK 42,5 kan utgjøre driftsstøtte som kan disponeres fritt av NSF.
- Avtalen kan på ethvert tidspunkt termineres med øyeblikkelig virkning av NSF etter vedtak på NSF's Kongress.
- Det er presisert at Avtalens formål ikke er å markedsføre Kindred's pengespillvirksomhet eller andre pengespill, og at partene ikke skal samarbeide om eller iverksette noen aktiviteter under Avtalen med sikte på å promotere eller formidle pengespill, eller for å fremme omsetningen av pengespill. Enhver aktivitet under Avtalen skal også gjennomføres slik at den heller ikke oppfattes som slik promotering e.l.

4 RETTSLIGE UTGANGSPUNKTER

4.1 Forbud mot markedsføring av pengespill

Lotteriloven § 11, pengespilloven § 2 og forskrift om totalisatorspill § 1 forbyr markedsføring og formidling av henholdsvis lotteri, pengespill og totalisatorspill. Det er forbudt å drive "*markedsføring eller formidling av lotterier som ikke er gitt tillatelse*", jf. lotteriloven § 11 (1), og "*uten hjemmel i lov er det ikke tillatt å formidle pengespill i forbindelse med idrettskonkurranser og andre konkurranser, og tallspill*", jf. pengespilloven § 2 (1). Det følger av begge lover at som formidling av pengespill uten hjemmel i lov regnes blant annet betalingsformidling av innsats og gevinst i slike pengespill/lotterier.

Pengespillovgivningen nevnt over gir bare Norsk Tipping, Norsk Rikstoto og de store landsdekkende lotteriene tillatelse til å markedsføre pengespill i Norge. Det vil si at Kindred ikke har lov til å markedsføre eller formidle sine pengespill i Norge, og at heller ikke andre aktører kan gjøre dette på vegne av Kindred.

4.2 Markedsføringsbegrepet

Grensen for hvilke aktiviteter som omfattes av uttrykkene "formidling" og "markedsføring" i lotteriloven og pengespilloven forklares ikke nærmere i loven eller i forarbeidene.¹ Hvor langt forbudene rekker beror på en tolkning av ordlyden.

Det imidlertid klart at det er *aktivitetens virkning* som er avgjørende.² Det sentrale er om aktiviteten enten direkte eller indirekte *fremmer omsetningen av pengespill*.

Det er videre klart at begrepet "markedsføring" omfatter langt mer enn bruk av varemerker og produkter; i markedsføringslovens forstand omfatter markedsføring et vidt spekter av

¹ Vi vil i dette notatet bruke uttrykket "markedsføring" fordi det omfatter handlinger som anses som "formidling".

² Ot.prp. nr. 44 Om lov om endringer i pengespill- og lotterilovgivningen side 45-46.

(<https://www.regjeringen.no/contentassets/11e739d448624cfb8b54ff1b22290a14/no/pdfs/otp200220030044000dddpdfs.pdf>).

handlinger av kommersiell karakter som foretas i næringsvirksomhet.³ Samme forståelse må legges til grunn etter pengespillovgivningen.⁴

4.3 Ikke forbud mot sponing

Det ble i 2014 innført et forbud mot tobakksponing i tobakkskadeloven § 23 i tillegg til reklameforbudet i tobakkskadeloven § 22. Tobakkskadeloven § 23 forbyr "alle former for tobakksponing" og tobakksponing er definert som "enhver form for offentlig eller privat bidrag til et arrangement, en virksomhet eller en person med den hensikt eller den direkte eller indirekte virkning å fremme salget av tobakksprodukter eller tobakksurrogater". Ved innføring av sponsingsforbudet ble det uttalt følgende i forarbeidene:⁵

"I henhold til tobakkskadeloven § 4 første ledd er alle former for reklame for tobakksvarer forbudt. Reklameforbudet omfatter også bruk av merkenavn, logo eller andre symboler som forbindes med tobakksvarer i sponsorsammenheng, men departementet mener det er hensiktsmessig å regulere sponing i en egen bestemmelse, samt å presisere virkeområdet. Å innta en definisjon av sponing i loven vil etter departementets vurdering bidra til å gjøre sponsingsforbudet mer brukervennlig, samt bidra til å unngå tolkningstvil. Departementet fastholder derfor forslaget om et eget forbud mot tobakksponing, som en komplettering av det gjeldende reklameforbudet, jf. forslag til § 23 første ledd. Det foreslås også at begrepet sponing defineres i loven, jf. forslag til § 23 annet ledd."

Denne uttalelsen sammen med ordlyden i tobakkskadeloven § 23 trekker i retning av at sponsingsforbudet utgjorde en utvidelse sammenlignet med reklameforbudet fordi det vil kunne omfatte sponing også i tilfeller der merkenavn mv. som forbindes med tobakk ikke brukes i tilknytning til sponingen.

Dette har en viss betydning for fortolkningen av lotteriloven og pengespilloven, der det ikke er oppstilt noe tilsvarende sponsingsforbud.

5 VURDERINGER AV AVTALENS OG AKTIVITETSLISTENS LOVLIGHET

5.1 Avtalen

Hovedregelen og utgangspunktet i norsk rett er avtalefrihet, som vil si at enhver har frihet til å inngå eller ikke inngå avtaler med hvem man vil, og at partene sammen kan bestemme avtalens innhold. Unntak fra denne hovedregelen må ha hjemmel i lov eller ulovfestet rett.

Stortinget vedtok i 2017 å videreføre enerettsmodellen, som vil si at Norsk Tipping er et statlig aksjeselskap som har enerett til en lang rekke pengespill på det norske markedet. Norsk Tipping har enerett til å tilby pengespill, mens Norsk Rikstoto har enerett til å tilby totalisatorspill.⁶ Kulturdepartementet har ansvar for eierstyringen av Norsk Tipping AS. I tillegg gis det tillatelse til foreninger og lag til avholdelse av private lotterier.

Avtalen har ikke til formål å markedsføre eller fremme pengespill, men å bedre rammevilkårene for norsk sjakk og å samarbeide for å få gjennomslag for en endring av den norske pengespillovgivningen. Verken lotteriloven, pengespilloven eller totalisatorloven forbyr at NSF samarbeider med Kindred om å få politisk gjennomslag for å endre pengespillovgivningen. Dette gjelder selv om NSF mottar vederlag/gaver som ledd i samarbeidet. Det finnes heller ikke annen lovgivning som forbyr et samarbeid med et slikt formål som i Avtalen.

³ Se Lunde mfl., Markedsføringsloven, kommentarutgave (3. utg.) side 54-55 med videre henvisninger.

⁴ Jf. Gyldendal rettsdata, Lotteriloven § 11 note 58.

⁵ Prop. 55 L (2012-2013) side 81.

⁶ Forskrift om totalisatorspill av 2007.

Dette tilsier at forbudene mot markedsføring i pengespilloven og lotteriloven ikke kan utstrekkes til å omfatte økonomiske bidrag og omtale av økonomiske bidrag fra spillskaper som skjer uten tilknytning til pengespilltjenester og pengespillvirksomhet, herunder varemerker mv. for slike tjenester og virksomhet.

Etter vår mening vil derfor ikke selve inngåelsen av Avtalen mellom NSF og Kindred og de økonomiske bidragene Kindred skal stå for rammes av de ovennevnte bestemmelsene i lotteriloven § 11, pengespilloven § 2 og forskrift om totalisatorspill § 1.

De enkelte aktivitetene som skal gjennomføres etter avtalen vil imidlertid kunne rammes, og det vil bli vurdert i det følgende.

5.2 Aktivetslisten

5.2.1 Innledning

Aktivetslisten følger av Avtalens punkt 6. Aktivetslisten angir prosjekter og felles aktiviteter mv. som skal gjennomføres av NSF og Kindred i avtaleperioden.

Som nevnt i ovenfor er all aktivitet som er med på å fremme omsetningen av pengespill å regne som ulovlig markedsføring. Det må derfor foretas en vurdering av hver enkelt aktivitet for å se om den rammes av noen av forbudene nevnt i punkt 4.1.

Aktiviteter som ikke regnes som markedsføring er:

1. Aktiviteter i form av ytringer som er vernet av ytringsfriheten, jf. GrL § 100 og EMK artikkel 10. Ytringsfriheten gjelder i utgangspunkt uavhengig av ytringens formål, og begrensninger i denne friheten krever blant annet at det foreligger tungtveiende samfunnshensyn.⁷ Rene kommersielle ytringer (reklame) for varer og tjenester har ikke noen sterk beskyttelse etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10.⁸ Betalte ytringer som har til formål å fremme meninger og oppfatninger om samfunnsmessige spørsmål kan derimot være vernet av ytringsfriheten.⁹
2. Aktiviteter der kommersielle elementer er fraværende, for eksempel aktiviteter med et ideelt eller veldedig formål og ikke-kommersiell informasjonsvirksomhet.¹⁰
3. Der aktiviteten har en viss kommersiell betydning i praksis må det foretas en konkret vurdering. Rent formelle handlinger, som registrering av domenenavn, faller for eksempel utenfor.¹¹

Mot denne bakgrunn vil vi gjennomgå og vurdere de enkelte punkter i Aktivetslisten. Flere av punktene er formulert i nokså generelle ordelag, og det vil være den konkrete gjennomføringen som vil være bestemmende for lovligheten.

Vi legger til grunn for vår vurdering at det ikke vil forekomme omtale eller henvisninger som er egnet til å fremme Kindreds pengespilltjenester eller pengespillvirksomhet, herunder gjennom bruk av varemerker eller lignende, ved gjennomføring av aktivitetene.

5.2.2 Hovedsamarbeidspartner – omtale – punkt 6.1 i Avtalen

---

⁷ Lotterinemnda i avgjørelsen mot ABC Startsidan (ref.nr. 200703).

⁸ Andenæs/Fliflet, Statsforfatningen i Norge, 11. utgave 2017 ved Arne Fliflet, side 512 og EMDs avgjørelse 11 desember 2008 (TV Vest-saken).

⁹ *ibid.*

¹⁰ Lunde/Michaelsen, side 55.

¹¹ *ibid.*

Etter vår vurdering er det klart at NSF ikke vil overtre lotteriloven mv. gjennom nøktern omtale av samarbeidet, så lenge omtalen utelukkende fokuserer på den del av samarbeidet som går ut på å fremme en endring av den norske pengespillpolitikken og aktiviteter knyttet til dette.

Omtale av samarbeidet fra NSF som går ut på å beskrive hvilke sjakkaktiviteter samarbeidet med Kindred har muliggjort, f.eks. gjennomføring av sjakkturneringer, kan være mer problematisk.

At Kindred gir vesentlige økonomisk bidrag for å fremme norsk sjakk kan være egnet til å styrke selskapets omdømme blant nordmenn som etterspør pengespill. Å spre informasjon om hvilke tiltak som er gjennomført som følge av de økonomiske bidragene fra Kindred, kan dermed hevdes å bidra til å fremme Kindreds pengespillvirksomhet.

Det er imidlertid tatt høyde for dette ved at det i Avtalen punkt 6.1 femte avsnitt i er fastsatt at omtalen av samarbeidet skal være "*begrenset til og rettet mot å informere om samarbeidets formål, og at omtalen ikke skal fremheve hvilke sjakkaktiviteter samarbeidet med Kindred har muliggjort, eller fremheve Kindred i tilknytning til konkrete sjakkarrangementer, men i stedet fokusere på samarbeidet for en lisensmodell*".

Vi legger til grunn at dette innebærer at NSF i sin omtale av samarbeidet med Kindred ikke vil omtale/fremheve samarbeidet i tilknytning til enkeltarrangementer som gjennomføres som følge av Kindreds økonomiske bidrag, men begrense seg til en mer generell og overordnet omtale av samarbeidet når det gjelder den delen av samarbeidet som går ut på å styrke rammevilkårene for norsk sjakk.

Ut fra dette antar vi at NSF's aktiviteter som er omhandlet i dette punktet i avtalen ikke vil rammes av forbudene nevnt i punkt 4.1 ovenfor, og dermed vil være lovlige.

5.2.3 Presentasjon av samarbeidet i media – punkt 6.2 i Avtalen

Vi antar at NSF ikke vil overtre lotteriloven mv., forutsatt at presentasjonen av samarbeidet holder seg innenfor de rammene som er fastsatt i Avtalen punkt 6.1, jf. punkt 5.2.2 ovenfor. NSF's aktivitet som er beskrevet i dette punktet i Avtalen anser vi dermed som lovlige.

5.2.4 Deltakelse og gjennomføring av konferanser mv. – punkt 6.3 i Avtalen

Vi mener at det er klart at NSF ikke vil overtre lotteriloven mv. ved å gjennomføre disse aktivitetene. Vi forutsetter da at konferansene mv. utelukkende har som tema og til formål å sette pengespillpolitikken under debatt eller å drøfte andre samfunnsproblemer.

5.2.5 Deltakelse og arrangementer på Arendalsuka – punkt 6.4 i Avtalen

Det er etter vårt syn uproblematisk at NSF deltar på og arrangerer faglige arrangementer på Arendalsuka. Dette gjelder også dersom NSF arrangerer slike faglige arrangementer sammen med Kindred. Vi har da lagt til grunn at slike faglige arrangementer utelukkende vil omhandle spørsmål om pengespillpolitikken eller andre samfunnsproblemer.

5.2.6 Møter/relasjonsprogram – punkt 6.5 i Avtalen

Aktivitetene som er nevnt under dette punktet i Avtalen er etter vårt syn uproblematisk.

5.2.7 Høringer/innspill – punkt 6.6 i Avtalen

Det vil være uproblematisk at NSF samarbeider med Kindred om høringer og lignende.

At NSF og Kindred samarbeider om sjakkaktiviteter eller andre aktiviteter som knytter seg til regulering av pengespill og lisensordning, vil kunne reise spørsmål om forholdet til forbudene nevnt i punkt 4.1 dersom det fremgår i presentasjonen av aktivitetene eller i markedsføringen

av disse at Kindred er medarrangør eller økonomisk bidragsyter og aktivitetene er tilgjengelige for et bredere publikum.

I punkt 6.6 annet avsnitt i Avtalen er det imidlertid presisert at slike aktiviteter som NSF og Kindred samarbeider om og som knytter seg til regulering av pengespill og lisensordning "*skal frontes og gjennomføres i NSF's regi, og skal ikke fokusere på at Kindred er økonomisk bidragsyter i den grad aktivitetene er åpne for allmennheten*".

Ut fra dette antar vi at Aktivitetene som beskrevet i dette punktet i Avtalen ikke vil stride mot forbudene nevnt i punkt 4.1 og dermed vil være lovlige.

5.2.8 Samfunnsprosjekter – punkt 6.7 i Avtalen

Aktivitetene som er nevnt under dette punktet er etter vårt syn uproblematisk.

5.2.9 Aktiviteter for Kindreds ansatte – punkt 6.8 i Avtalen

Etter vårt syn er det uproblematisk at NSF arrangerer sjakkurs og andre aktiviteter for Kindreds ansatte og gir gratisbilletter til sjakkarrangementer mv. til Kindred.

6 KONSEKVENSER AV AT MARKEDSFØRINGSFORBUDET I PENGESPILLOVEN ELLER LOTTERILOVEN OVERTRES

Dersom en aktivitet som gjennomføres under Avtalen rammes av et av forbudene nevnt i punkt

4.1, kan Lotteritilsynet gi pålegg om retting, jf. lotteriloven §§ 14 a og 14 b og pengespilloven § 15. Det kan ilegges tvangsmulkt for å fremtvinge at et pålegg om retting blir gjennomført, jf. lotteriloven § 14 c og pengespilloven § 15.

Overtredelse av forbudene i lotteriloven og pengespilloven er også straffbart. Etter lotteriloven § 17 er strafferammen bøter eller fengsel inntil ett år (og tre år hvis overtredelsen er grov). Etter pengespilloven § 16 er strafferammen bøter eller fengsel inntil tre måneder. Straffansvar kan være aktuelt for NSF og Kindred (jf. straffeloven § 27 om foretaksstraff) og for personer som har handlet på vegne av NSF eller Kindred i forbindelse med overtredelsen.

Et eventuelt pålegg om retting eller straffansvar etter lotteriloven eller pengespilloven må rette seg mot en aktivitet som rammes av forbudene i en av disse lovene. Vi antar at selve inngåelsen av Avtalen og Kindreds utbetalinger til NSF under denne i seg selv ikke vil kunne rammes av forbudene mot markedsføring eller formidling. Det er bare utadrettet aktivitet som kan være egnet til å fremme pengespill. Det er dermed bare slik aktivitet som kan omfattes av forbudene mot markedsføring eller formidling etter disse lovene. Et pålegg kan dermed ikke gå ut på at avtalen skal settes til side eller at Kindred ikke kan foreta utbetalinger under Avtalen. Det kan derfor heller ikke knyttes noe straffeansvar til Avtalen eller gjennomføring av utbetalinger under denne.

Et pålegg om retting kan derimot gå ut på at en planlagt aktivitet under Avtalen ikke skal gjennomføres. Et pålegg om retting forutsetter at det er et pågående ulovlig forhold. Det kan derfor ikke utferdiges pålegg om retting av en aktivitet som allerede er gjennomført, men det kan da i stedet reageres med straff.

7 RISIKO FOR RETTSLIGE PROSESSER OG KOSTNADER

Etter vårt syn er alle Aktivitetene NSF skal utføre etter Avtalen punkt 6 lovlige, jf. punkt 5 ovenfor.

Etter vårt syn er det ikke grunnlag for å innlede rettslige prosesser som følge av at NSF utfører Aktivitetene slik de er beskrevet i Avtalen.

Lotteritilsynet har i et brev vil NSF 21. juni 2019 gitt uttrykk for at "*noen av punktene (i Aktivitetslisten – vår tilføyelse) kan fremstå problematiske, og kan innebære brudd på*

pengespillverket alt etter hvordan den nærmere gjennomføringen eventuelt skjer". Brevet er skrevet på bakgrunn av et tidligere avtaleutkast.

At Lotteritilsynet har funnet grunn til å uttale seg før Avtalen er inngått og det i det hele tatt er gjennomført noen aktiviteter under Avtalen, indikerer at det er en risiko for at Lotteritilsynet kan komme til å innlede en sak med pålegg om retting eller inngi politianmeldelse når NSF gjennomfører aktiviteter etter Avtalen.

Hvis NSF blir trukket inn i rettslige prosesser vil NSF bli påført kostnader selv om aktivitetene som gjennomføres av NSF er lovlige og dette til syvende og sist blir fastslått gjennom domstolsprøving av eventuelle pålegg fra Lotteritilsynet. Etter Avtalen punkt 11 skal imidlertid Kindred holde NSF skadesløs for slike kostnader.

Slik faktum er presentert for oss, har vi ikke grunnlag for å vurdere risikoen for eventuelle andre rettslige prosesser.

8 MERVERDIAVGIFT OG SKATT

8.1 Innledning

Etter Avtalen skal NSF motta et årlig vederlag på MNOK 1,5 for å gjennomføre aktivitetene i Aktivitetslisten som NSF etter Avtalen er pålagt å utføre. I tillegg skal NSF motta et årlig generelt driftstilskudd på MNOK 8,5 til bruk for NSF sitt arbeid med sjakkens utbredelse.

8.2 Merverdiavgift

Når det gjelder merverdiavgift vil NSF sannsynligvis anses å drive en virksomhet med omsetning av de tjenester NSF er pålagt å utføre etter Avtalen som skal registreres i Merverdiavgiftsregisteret når omsetningen har passert kr 50 000, jf. mval. § 2-1. Når virksomheten er registrert, skal NSF beregne 25 % utgående merverdiavgift på vederlaget for de avgiftspliktige tjenestene, jf. mval. § 3-1, i den grad tjenestene ikke kan anses som såkalt fjernleverbare tjenester som er fritatt for merverdiavgift etter mval. § 6-22.

Beregningsgrunnlaget for den utgående merverdiavgiften er det avtalte vederlaget for de avgiftspliktige tjenestene, jf. mval. § 4-1. Etter Avtalen vil dette være MNOK 1,5 per år dersom tjenestene ikke for noen del er fritatt for merverdiavgift. Det vil imidlertid være en risiko for at skattemyndighetene mener det foreligger et interessefellesskap mellom partene, og i så fall kan ikke beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften settes lavere enn den alminnelige omsetningsverdien av tjenestene, jf. mval. § 4-4.

Vi har ikke grunnlag for å vurdere om det fastsatte vederlaget på MNOK 1,5 samsvarer med den alminnelige omsetningsverdien av tjenestene. Det vil være en risiko for at skattemyndighetene krever at merverdiavgift svares av et høyere beløp enn det avtalte vederlaget, med mindre NSF kan dokumentere at vederlaget samsvarer med den alminnelige omsetningsverdien av tjenestene.

Etter Avtalen har NSF adgang til oppkreve pliktig merverdiavgift fra Kindred, og den avgiftsmessige risikoen ligger derfor hos Kindred. NSF vil imidlertid være eksponert for krav om betaling av renter og tilleggsatt i den grad det ikke beregnes korrekt merverdiavgift på tjenesteomsetningen. Risikoen for tilleggsatt kan unngås ved å gi tilstrekkelige opplysninger ved avgiftsrapporteringen.

8.3 Skatt

Når det gjelder inntektsskatt er NSF i utgangspunktet en ideell organisasjon som ikke har erverv til formål, og som derfor er fritatt for skatt etter sktl. § 2-32. Skattefritaket omfatter ikke inntekt fra økonomisk virksomhet, dvs. økonomiske aktiviteter som er egnet til å gå med overskudd, med mindre aktivitetene utøves for å realisere organisasjonens ideelle/ikke-

ervervsmessige formål. Hvis aktivitetene ikke i seg selv realiserer, men kun finansierer det ideelle/ikke-erhvervsmessige formålet, er inntekten skattepliktig, jf. Skatte-ABC 2018/2019.

Formålet med Avtalen er "*å styrke rammevilkårene for norsk sjakk, herunder bredde- topp og utvikling, samt å bidra med økonomisk støtte til NFS sitt arbeid for sjakkens utbredelse*", samt "*å bidra til en mer faktabasert debatt som skaper forståelse og aksept for de faktiske konsekvensene av at det norske markedet for internettbaserte pengespill blir regulert i en lisensmodell fremfor en enerettsmodell*". Det er presisert i Avtalen at formålet "*er verken å markedsføre Kindred Groups pengespillvirksomhet eller andre pengespill*".

Vi oppfatter det slik at NSF har en egeninteresse i å skape forståelse og aksept for at det norske markedet for online pengespill bør omlegges fra dagens monopolordning til en lisensordning. Det er ikke sikkert at skattemyndighetene vil anse at dette ligger innenfor NSF's ideelle formål, eller at de aktiviteter NSF skal utføre i denne sammenheng vil bli ansett utført for å realisere NSF's ideelle/ ikke-erhvervsmessige formål. Det er derfor en risiko for at den økonomiske ytelsen fra Kindred ikke er fritatt for skatt etter sktl. § 2-32.

For det tilfelle at den økonomiske ytelsen fra Kindred faller utenfor skattefritaket, blir spørsmålet hvor stor del av ytelsen som eventuelt er skattepliktig for NSF. Gaver er fritatt for skatt, jf. sktl. § 5-50. Det samme gjelder generell driftsstøtte som ikke anses som fordel vunnet ved virksomhet, dvs. vederlag for omsetning av varer og tjenester mv., jf. sktl. § 5-30.

Utgangspunktet for denne vurderingen vil på samme måte som for merverdiavgiften være Avtalen, som angir at vederlaget for omsetning av tjenester er MNOK 1,5 per år, mens den resterende del av den økonomiske ytelsen på MNOK 8,5 per år utgjør "*en ensidig gaveoverføring*".

Skattedirektoratet har i en prinsipputtalelse av 25. september 2013 om "sosiosponsing" uttalt at "*det er ikke slik at det som følger av den formelle avtalen alltid vil bli lagt til grunn ved den skattemessige behandlingen*". Den skattemessige behandling vil bero på en konkret vurdering av hva de aktuelle tjenestene er verdt.

Vi har som nevnt ikke grunnlag for å vurdere om det fastsatte vederlaget på MNOK 1,5 samsvarer med den alminnelige omsetningsverdien av tjenestene. Det vil være en risiko for at skattemyndighetene vil anse enn større del av den økonomiske ytelsen enn MNOK 1,5 skal anses som skattepliktig inntekt for NSF, med mindre NSF kan dokumentere at det avtalte vederlaget samsvarer med den alminnelige omsetningsverdien av tjenestene.

Etter Avtalen har ikke NSF adgang til å kreve kompensasjon for eventuell plikt til å svare inntektsskatt av den økonomiske ytelsen fra Kindred. NSF vil følgelig være eksponert for krav om betaling av skatt, renter og tilleggsskatt hvis skattemyndighetene ikke er enig i måten NSF velger å behandle den økonomiske ytelsen på skattemessig.

Det er i denne sammenheng viktig å merke seg at dersom en del av den økonomiske ytelsen anses som skattepliktig inntekt, vil NSF også ha fradragsrett for kostnader pådratt i tilknytning til den skattepliktige aktiviteten, jf. sktl. § 6-1. NSF vil dermed kun være forpliktet til å betale inntektsskatt av nettoinntekten, dvs. den skattepliktige delen av den økonomiske ytelsen fra Kindred fratrukket fradragsberettigede kostnader. Vi har fått opplyst at NSF vil pådra kostnader i tilsvarende størrelsesorden som det fastsatte vederlaget for å utføre den skattepliktige aktiviteten.

I så fall vil den skattepliktige inntekten være begrenset.

Den skatte- og avgiftsmessige behandlingen av Avtalen kan avklares med skattemyndighetene gjennom en bindende eller veiledende forhåndsuttalelse, for å sikre forutsigbarhet knyttet til de skatte- og avgiftsmessige virkningene og unngå tilleggsskatt som følge av feil skatte- og/eller avgiftsmessig behandling. Hvis en slik avklaring gjøres etter at Avtalen er signert, vil imidlertid skattemyndighetene normalt kun være villige til å gi en veiledende uttalelse.

Spillavhengighet Norges uttalelse til Kongressen i Norges Sjakkforbund vedrørende mulig sponsoravtale mellom Kindred Group Ltd og Norges

Sjakkforbund

Vi representerer spilleavhengige og pårørende i hele Norge og er landets største brukerorganisasjon for berørte av spilleavhengighet. Vi jobber hver dag med de dystre konsekvensene av spilleproblemer fra både norske og utenlandske pengespill.

Spillavhengighet Norge vil påpeke at Kindred Group Ltd representerer en bransje der aksjonærer styrer hele bedriftsstrukturen og måloppnåelse handler om størst mulig overskudd og utbytte i et svært konkurransutsatt marked.

Norges Sjakkforbund har blitt tilbudt denne sponsoravtalen på grunn av sitt gode omdømme og at Kindred Group Ltd ønsker Sjakkforbundet som et talerør mot Storting og Regjering for å få endret dagens spillpolitikk. Spillavhengighet Norge støtter dagens monopol på spill. Gjennom mange møter med ulike spilltilbydere/andre aktører, er det ingenting som tilsier at en lisensordning på spill vil være den mest ansvarlige løsningen. Derfor mener vi at Norges Sjakkforbund vil bidra til at flere mennesker vil utvikle spilleproblemer om de inngår denne avtalen, fordi denne avtalen legitimerer de utenlandske aktørene og kan velte monopolet på spill.

Det er viktig at medlemmer i Norges Sjakkforbund reflekterer over de negative konsekvensene et selskap som Kindred Group Ltd fører med seg. Med en portefølje av aggressive spill, dominerer utenlandske aktører de norske statistikkene over problemspillere og mennesker med spilleavhengighet. Dette til tross for at de ikke har tillatelse til å tilby spill i Norge. Dagens teknologiske løsninger og tilgjengelighet 24 timer i døgnet, bidrar slik vi ser det til at problemene bare øker. Spillavhengighet Norge sine grupper har 4-doblet seg de siste 2 årene.

Gjeldsbyrden hos berørte er mangedoblet på få år. Det er ikke lenger bare sparekontoer som tømmes, men familier settes økonomisk tilbake med flere år og tiår. I største konsekvens er gjeldsbyrden og skammen så stor for spilleren, at de velger å avslutte sitt eget liv.

Det er ikke bare spilleavhengige som rammes men også den enkeltes familie. Mange barn i Norge i dag lider av konsekvensene av spilleavhengighet.

Dette er de faktiske konsekvensene av spillene selskaper som Kindred promoterer mest og tjener mest penger på. Det er en mindre prosentandel kunder som står for den største inntjeningen og som følges opp med en mengde personlige incentiver dersom de uttrykker ønske om å spille mindre eller deres adferdsmønster tyder på det.

Vi anser dette for å være utvilsomt uetisk og en forkastelig forretningsmodell.

Er dette standarden Norges Sjakkforbund ønsker å knytte seg opp mot og tale varmt for? Det er mulig forbundet ser på seg selv som et upolitisk organ, men det er ingenting upolitisk med det oppdraget forbundet vil kompenseres så generøst for. Det er vedtatt av norske politikere at utenlandske pengespillaktører representerer en fare for norsk folkehelse og dermed har de ikke tilgang til å tilby sine spill eller sin markedsføring i Norge.

De negative konsekvensene kan ikke benektes. At det er nettopp spillporteføljen Kindred Group Ltd representerer som skaper disse konsekvensene, kan heller ikke benektes. I tillegg tilhører Kindred Group Ltd en bransje med uttalte mål om å nå ut til et yngre segment spillere.

Det er Spillavhengighet Norges oppfatning at Norges Sjakkforbund i flere år har jobbet godt mot ungdom og promotert sjakk som en sunn og berikende aktivitet. Vi mener derfor en sponsoravtale med et selskap som Kindred ikke er forenelig med de verdier Norsk Sjakkforbund har vist frem til nå.

Så må dere spørre dere et viktig spørsmål: Hvor kommer disse 50 millionene fra? For 50 millioner kroner over 5 år er en vesentlig sum sammenlignet med den årlige omsetningen til forbundet.

Flere av våre brukere har lagt igjen fremtidsmulighetene sine hos Kindred og resten av bransjen. Vi kan ikke stå å se på at dere nå vil bidra til at flere havner i samme situasjon.

Vi vil gjerne invitere sentralstyret til å delta på et gruppemøte hvor dere får møte de som daglig kjenner spilleavhengighet på kroppen.

Tromsø 19.06.19

6 *Lill-Tove A Bergmo*
Daglig leder

Lill-Tove Bergmo

Side av

Vår dato
21.06.2019

Vår referanse
19/04461-
1/331

Vår saksbehandler
Rannveig Gram Skår, +47 57 82 80 00

Deres dato

Deres referanse

NORGES SJAKKFORBUND
Sandakerveien 24D
0473 OSLO

Regelverksorientering og kommentarer til samarbeidsavtale mellom Norges sjakkforbund og Kindred

Lotteritilsynet har via media blitt gjort oppmerksom på at Norges sjakkforbund er tilbudt en samarbeidsavtale med Kindred (London) ltd. Vi vil i det følgende omtale Kindred (London) ltd. og pengespillkonsernet Kindred Group under ett, som Kindred.

Lotteri- og stiftelsestilsynet	Storehagen 1 B	57 82 80 00	982 391 490
Postboks 800	6800 Førde	Telefaks	E-post
6805 Førde		57 82 80 80	postmottak@lottstift.no

Norges sjakkforbund har ikke rettet henvendelse om dette til Lotteritilsynet. Lotteritilsynet finner imidlertid grunn til å på eget initiativ orientere om regelverket knyttet til markedsføring og formidling av pengespill, samt kommentere aspekter ved pengespillaktøren Kindred og et eventuelt samarbeid mellom Norges sjakkforbund og Kindred. Lotteritilsynet mottar jevnlig henvendelser vedrørende lovlighet av konsept og avtaler opp mot pengespillregelverket. På bakgrunn av størrelsesorden, antall berørte, og ut fra den offentlige interessen i avtalen, finner vi det naturlig at vi som offentlig myndighet med ansvar for forvaltning og oppfølging av det aktuelle området ytrer vårt synspunkt opp mot lovlighet, og bidrar med vår faktakunnskap for å korrigere fremstillingen i offentligheten.

Samtidig oppfordrer vi Norges sjakkforbund til å ta kontakt dersom dere har spørsmål.

Lotteritilsynet er ikke en politisk aktør. Vår oppgave er å følge opp det til enhver tid gjeldende regelverk på området. Etter gjeldende regelverk er det kun Norsk tipping og Norsk Rikstoto som har tillatelse til å tilby pengespill på nett i Norge. Utenlandske pengespillselskap har ikke tillatelse til å tilby pengespill på nett, rettet mot Norge. Lotteritilsynet har derfor over mange år jobbet for å holde Norge fritt for ulovlig spilltilbud og markedsføring og formidling av slike spilltilbud.

7 Lovgrunnlag

Lotteritilsynet skal føre tilsyn med at bestemmelser som er gitt i eller i medhold av lov 24. februar 195 nr. 11 om lotterier mv. (lotteriloven), lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv. (pengespilloven), og lov 1. juli 1927 om veddemål ved totalisator (totalisatorloven) blir overholdt.

I det følgende benytter vi begrepet pengespill som fellesbetegnelse på aktivitet som rammes av disse tre lovene.

Det er forbudt å tilby pengespill på det norske markedet uten å ha tillatelse fra norske myndigheter. Dette fremgår av lotteriloven § 6 første ledd og pengespilloven § 2 første ledd. Forbudet rammer alle lotteri og pengespill som tilbys fra Norge. Videre rammer forbudet alle pengespill som er rettet mot det norske markedet fra utlandet.

I Norge kan pengespill bare tilbys etter tillatelse fra Lotteritilsynet og Kulturdepartementet til inntekt for formål fastsatt i lotteriloven og pengespilloven. Norsk Tipping har enerett til å tilby online kasinospill, skrapespill og oddsspill som er omfattet av pengespilloven.

Etter lotteriloven § 11 og pengespilloven § 2 tredje ledd er det forbudt å markedsføre og formidle lotteri og pengespill som ikke har tillatelse i Norge.

Pengespilltjenester er ikke harmonisert innenfor EU/EØS-området. En tjenesteleverandør som er etablert i et EØS-land kan ikke lovlig tilby sine pengespilltjenester i et hvert annet EØS-land. Rettspraksis fra EF/EU-domstolen og EFTA-domstolen gir medlemslandene en vid skjønnsmargin til å fastsette egne reguleringer på pengespillområdet. Disse kan innebære restriksjoner i adgangen til å tilby pengespill, men også i adgangen til å drive annen tilknyttet virksomhet, som for eksempel markedsføring av pengespilltjenester. Slike restriksjoner må imidlertid være begrunnet i legitime hensyn, og tiltaket må være egnet og nødvendig for å nå de legitime hensynene. Enerettsmodellen er en berettiget restriksjon, og er ikke i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Dette er slått fast i flere rettsavgjørelser, først og fremst EFTA-domstolens og Oslo tingretts avgjørelser i Ladbrokessaken (E-3/06 Ladbrokes av 30. mai 2007

og TOSLO-2004-91873 av 3. oktober 2008), men også EFTA-domstolens og Høyesteretts avgjørelse i automatsaken (E-1/06 Spilleautomatsaken av 14. mars 2007 og Rt. 2007 s. 1003).

8 Hva er ulovlig markedsføring og formidling av pengespill

Markedsførings- og formidlingsforbudet rammer alle som markedsfører eller formidler lotteri, pengespill eller totalisatorspill som ikke har tillatelse i Norge. Forbudet vil klart ramme pengespillselskapet selv, men også andre aktører. Forbudet rammer all aktivitet som er iverksatt for å fremme omsetningen av pengespill uten tillatelse.

Forbudet mot å markedsføre og formidle lotteri som ikke har tillatelse i Norge, er ikke nærmere presisert i forarbeidene til lotteriloven, og rekkevidden beror på en tolkning av lovens ordlyd, etterarbeider og praksis.

Lotterinemnda la i sin avgjørelse mot ABC Start siden (ref.nr. 2007013) til grunn at begrepet «markedsføring» etter en alminnelig språklig forståelse vil være *enhver form for kommunikasjon via et massemedium, som er betalt av en identifiserbar sender og foretatt i den hensikt å fremme salget av et lotteri*. Når det gjaldt «formidling» la Lotterinemnda til grunn at det innebærer å *meddele, gi eller overføre et budskap*. Avsender må i denne sammenheng være identifiserbar, men formidlingen må ikke nødvendigvis skje mot vederlag eller annen godtgjørelse. Grensene mellom markedsføring og formidling er imidlertid ikke skarpe.

I etterarbeidene til lotteriloven (Ot.prp. nr. 44 Om lov om endringer i pengespill- og lotterilovgivningen s. 45) er forbudet mot markedsføring og formidling behandlet samlet, og presisert slik:

*«Forbudet mot markedsføring og formidling vil i utgangspunktet ramme **aktivitet som iverksettes for å fremme omsetningen til utenlandske lotteri og pengespill**. Markedsføring som tilsiktes å ha direkte virkning i Norge vil rammes av forbudet»* (vår utheving).

Når det gjelder grensen mot det som er beskyttet av Grunnloven § 100 om ytringsfrihet, har Lotterinemnda i avgjørelsen mot ABC Start siden (ref.nr. 200703) redegjort for at det skal foreligge tungtveiende samfunnsmessige hensyn dersom det fra lovgiver skal innføres begrensninger i ytringsfriheten. Lotteriloven § 11 utgjør en slik begrensning.

Lotterinemnda påpekte videre at kommersiell reklame ikke nyter samme grunnlovsværn som politiske, religiøse, moralske og kulturelle ytringer.

Det beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet om en aktivitet er å regne som ulovlig markedsføring og/eller formidling av pengespill eller ikke. I vurderingen legges det vekt på hvem som er avsender av informasjonen, hvem som tar initiativ til å gi informasjonen, innholdet og utformingen av informasjonen og hvordan informasjonen er presentert og formidlet. I tillegg vil det være relevant hvordan aktiviteten blir oppfattet av publikum. Dersom publikum oppfatter aktiviteten som en invitasjon til å spille vil aktiviteten fort være å anse som markedsføring og formidling av pengespill.

9 Om Kindred som aktør

Lotteritilsynets vurdering er at Kindred ved deres datterselskap opererer ulovlig i Norge. De tilbyr pengespill på nett, rettet mot nordmenn, uten tillatelse. Kindreds spilltilbud anses rettet mot Norge på bakgrunn av følgende

- Kindred (eller datterselskap) tillater at nordmenn spiller hos dem, og går aktivt ut og rekrutterer norske spillere,

- Kindred (eller datterselskap) driver utstrakt markedsføringsaktivitet i Norge, både på tv, norske nettaviser, sosiale medier, norske pressemeldingstjenester, og gjennom bruk av norske ambassadører og «oddseksperter»,
- Kindred (eller datterselskap) omgår det norske forbudet mot betalingsformidling
- Kindred (eller datterselskap) har norskspråklige spillside/bruker norske flagg etc. og tilbyr norskspråklig kundestøtte.

Lotteritilsynet traff den 18.mars 2019 vedtak med pålegg om stans av ulovlig spilltilbud overfor Trannel International ltd., som er Kindred sitt datterselskap. Vedtaket er påklaget.

Trannel International er også saksøker i en annen rettslig tvist mot staten ved Kulturdepartementet. Saken er berammet for Oslo tingrett 23-25. oktober 2019.

Som vist til tidligere, har det vært flere rettslige tvister knyttet til de ulovlige pengespillaktørene. Det har ikke skjedd endringer i rettspraksis som tilsier at Kindred ved deres datterselskap sin aktivitet, er lovlig i Norge.

10 Lotteritilsynets vurdering av et eventuelt samarbeid mellom Norges sjakkforbund og Kindred

Vi har gjort oss kjent med offentliggjort intensjonsavtale mellom Norges sjakkforbund og Kindred, med vedlegg. Vi er samtidig innforstått med at dette ikke er den endelige avtalen. Vi forstår det slik at det endelige utkastet til samarbeidsavtale vil offentliggjøres, før denne skal stemmes over på kongress 7. juli 2019.

Vi leser også at lovligheten av avtalen skal ha blitt vurdert i flere omganger. De juridiske vurderingene er etter det vi er kjent med ikke offentliggjort, og vi har derfor ikke tatt stilling til disse.

Vi understreker at vi ikke har foretatt en lovlighetsvurdering av intensjonsavtalen. Vi ser ikke hensikten med dette da dette ikke er den endelige avtalen. I alle tilfeller vil det være avgjørende hvordan avtalen gjennomføres i praksis. Slik vi forstår det, vil det som følge av en eventuell samarbeidsavtale fastsettes en aktivitetsliste som Norges sjakkforbund forplikter seg til å oppfylle. Slik vi forstår vil det også for Norges sjakkforbund være uklart hvilke konkrete aktiviteter avtalen vil forplikte forbundet til. I prinsippet vil Norges sjakkforbund måtte foreta en lovlighetsvurdering av hver enkelt aktivitet de foretar seg som en følge av avtalen.

Lotteritilsynet vil av denne grunn følge med på aktivitetene til Norges sjakkforbund dersom forbundet velger å inngå samarbeidsavtale med Kindred. Vi gjør oppmerksom på at Norges sjakkforbund er ansvarlig for egne aktiviteter som innebærer brudd på pengespillregelverket.

Redegjørelsen ovenfor viser at beskyttelsesvernet for yringsfriheten er lav på dette området. Ved å inngå en avtale med Kindred, risikerer Norges sjakkforbund å stille seg i en situasjon hvor man stadig vil operere i en gråsoner mellom det som ut fra yringsfriheten vil være tillatt, og det som vil innebære ulovlig markedsføring og formidling av pengespill.

Lotteritilsynet finner avslutningsvis grunn til å kommentere enkelte punkt ved intensjonsavtalen og dokumenter i tilknytning til denne.

Det fremkommer at «samarbeidsavtalen er lovlig». Dette kan vi som tidligere nevnt ikke fastslå ut fra å lese intensjonsavtalen. Hvorvidt en eventuell endelig samarbeidsavtale er lovlig, vil som nevnt avhenge av de konkrete og faktiske følger avtalen får for Norges sjakkforbund.

Videre fremgår det at lisensordning er «det beste regimet for å skape bedre beskyttelse for spillere». I kongressforslaget av 7. juni 2018 fremgår det at «hensynet til de med spillutfordringer ivaretas bedre i en lisensmodell. Det foreligger etter det Lotteritilsynet er kjent med ikke dokumentasjon på at en lisensmodell uten videre vil gi bedre beskyttelse for de med spillutfordringer.

Det fremgår også at det er «naturlig å regne med at det kun er tidsspørsmål før også Norge vil gå over til en lisensmodell.» Enerettsmodellens motstandere har lenge hevdet at enerettsmodellen vil erstattes med lisensmodell, uten at dette har skjedd. Det er i dag et bredt politisk ønske om å beholde og styrke enerettsmodellen. Vi viser til Meld. St. 12 «Alt å vinne – Ein ansvarleg og aktiv pengespeltpolitikk» der Stortinget nettopp bekreftet at de ønsker en fortsatt enerettsmodell, fordi man mener at enerettsmodellen gir best beskyttelse.

Vi har også lest aktivitetslisten som følger vedlagt intensjonsavtale. Vi forstår det slik at heller ikke dette er et endelig dokument, og at listen i alle tilfeller jevnlig vil oppdateres også etter eventuell avtaleinngåelse. Vi finner derfor ikke grunn til å fremheve enkeltpunkt. Vi er likevel av den oppfatning at noen av punktene kan fremstå problematiske, og kan innebære brudd på pengespillregelverket alt etter hvordan den nærmere gjennomføringen eventuelt skjer.

Det følger av utkast til samarbeidsavtale at Norges sjakkforbund ikke skal være en reklamekanal for Kindred eller noen av selskapets merkevarer. Norges sjakkforbund skal ikke profilere logoer eller produkter fra Kindred, men Norges sjakkforbund bør kjenne til at enhver aktivitet som er iverksatt for å fremme omsetningen av Kindred eller noen av selskapets merkevarer vil være lovstridig markedsføring. Det er altså ikke bare bruk av logo og produkter som partene må unngå.

Intensjonsavtalen, forutsatt at denne blir vedtatt, kan være lovlig i seg selv, men lovligheten av aktivitetene den foranlediger vil måtte vurderes kontinuerlig. Lotteritilsynet oppfordrer derfor Norges sjakkforbund til å nøye vurdere konsekvensene ved å inngå en slik avtale, både ved å sette seg i en posisjon som potensielt kan medføre brudd på pengespillregelverket, og ved å offentlig fronte et samarbeid med en aktør som bevisst bryter norsk pengespillregelverk.

Lotteritilsynet oppfordrer Norges sjakkforbund til å dele dette brevet med sine medlemmer

Med hilsen

Trude Høgseth Felde seniorrådgiver

Rannveig Gram Skår
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og blir sendt uten signatur.

Norges Sjakkforbund Sandakerveien 24D

0473 Oslo

Ved president Morten L. Madsen

Oslo, 21. juni

2019

Hensynet til sårbare spillere må veie tyngst

Vi viser til forslaget som skal opp på Norsk Sjakkforbunds kongress 7. juli om sponsoravtale med Kindred Group.

Vi har stor forståelse for at Norges sjakkforbund ønsker å øke sine budsjetter og den flotte og positive aktiviteten sjakk representerer for så mange mennesker. Men dette bør ikke komme på bekostning av sårbare spillere. Derfor ber Actis – Rusfeltets samarbeidsorgan, Blå Kors, Spillavhengighet Norge og Norsk Forening for Spilleproblematikk i fellesskap Norges Sjakkforbund om at den foreslåtte samarbeidsavtalen frafalles av forslagsstillerne. Alternativt ber vi kongressen stemme mot forslaget 7. juli.

Om lag 122 000 mennesker har et problematisk forhold til pengespill i Norge. Nær halvparten av dem som spiller kasinospill på nett hos utenlandske tilbydere er risiko- og problemspillere. De nyeste tallene fra Hjelpelinjen viser at henvendelser knyttet til kasinospill, særlig fra utenlandske spillselskaper, har økt. Hele 60 prosent av førstegangsinnringerne oppgir kasinospill på nett som problematisk. Det er en økning fra 2017, da tilsvarende tall var 45 prosent. I over 70 prosent av kasinosamtalene nevnes kun utenlandske spilltilbydere.

Konsekvensene av spillproblematikk er store, både for enkeltmenneskene det rammer, men også for familien rundt. Foreldre, barn og ektefeller har opplevd at familier rives i stykker og – i ytterste konsekvens – å miste et nært familiemedlem når problemene blitt så store at de virker uoverkommelige.

Vi mener avtalen sender et svært uheldig signal fra et ellers seriøst og respektert forbund. Slik avtalen fremstår, er dette ikke en tradisjonell sponsoravtale, men en direkte betaling for lobbyinnsats fra ledelse, medlemmer og sjakkprofiler, med Norges sjakkforbund som tjenesteyter. Avtalen vil legge føringer på hva fremtidige representanter for sjakkforbundet kan mene i den neste femårsperioden. Den makten Kindred får over norsk sjakk gjennom denne avtalen, der misnøye med Sjakkforbundets innsats som lobbyist kan føre til årlige millionkutt i støtten, er selvsagt enorm. Det bør ikke være uproblematisk for forbundets medlemmer.

Målet til de utenlandske spillselskapene er å få lovlig innpass i det norske markedet gjennom en lisensordning. Erfaringene fra Sverige og Danmark viser at dette ikke er en ønskelig modell for Norge. Sverige innførte lisens fra 1. januar i år. Allerede etter kun fire måneder er civilministeren (tilsvarende sosialminister) og spillbransjen i konflikt om hvordan man skal regulere aggressiv og omfattende reklame for pengespill. På tross av tilgang til det lovlige markedet, fortsetter svenske spillselskaper å annonsere på ulovlige nettsider.

Danmark har hatt lisensmodell siden 2012. Der har det vært en vridning i markedet fra relativt «snille» spill med lav risikoprofil, til spill med høy intensitet og større risiko for avhengighet. Resultatet er at selv om det totalt sett er færre dansker som spiller pengespill, det er flere risiko-

og problemspillere nå enn det var før lisens. Og de bruker mer penger. Totalomsetningen i markedet har økt med rundt to milliarder kroner, og omsetningsveksten kommer fra nettkasino- og sportspill, som er de mest avhengighetsskapende spillene. Samtidig har Danske spils samfunnsbidrag (av netto omsetning) gått ned fra 70 prosent i 2009 til 54 prosent i 2018, fordi lisensspillene gir lavere avkastning til samfunnsnyttige formål. Totalt sett har markedet økt med 48 prosent, mens samfunnsbidraget bare har økt med 7 prosent.

Her i Norge har bransjen vist liten respekt for lover og regler, blant annet gjennom en utstrakt annonsering for spill som er ulovlige i Norge. De lokker med bonuser, freespins og driver en oppsøkende virksomhet overfor storspillere som ikke lenger spiller. Personer som er i behandling for sin spillavhengighet har opplevd å bli oppringt med tilbud om gratis penger å spille for.

Enerettsmodellen for pengespill i Norge er utformet for å begrense problematisk spilling. Det innebærer at spillene er underlagt et obligatorisk ansvarlighetsregime, der man spiller med legitimasjon og hvor det ligger sikkerhetsmekanismer inne som hindrer en i å tape store pengebeløp. Jo mer risikofylte spill, jo lavere er maksgrensene for hvor mye man kan tape. Norsk Tipping har også jevnlig kontakt med risikospillere for å diskutere spilladferden.

Kindred jobber hardt for å framstå som ansvarlig, men har ikke i nærheten av det samme ansvarlighetsrammeverket som Norsk Tipping og Rikstoto har. Deres selvpålagte ansvarlighetstiltak, lansert for drøye to uker siden, er langt svakere enn de norske aktørenes. Det kommer først etter stort ytre press og har ennå ikke trådt i kraft. Det er ikke troverdig.

Vi håper Sjakkforbundet tar en grundig etisk diskusjon og takker nei til å inngå samarbeid med en bransje som henter milliarder fra sårbare norske spillere og som ikke respekterer vedtatt norsk politikk eller lov på dette området.

Med vennlig hilsen

NOTAT

Til: Norges Sjakkforbund

Fra: Kvale Advokatfirma DA

Ansv. adv.: Jens Brede

Dato: 1. juli 2019

Vedr.: Stemmerett på Norges Sjakkforbunds kongress 7. juli 2019

---

11 INNLEDNING

På Norges Sjakkforbunds (NSF) kongress 7. juli 2019 ("Kongressen") skal det blant annet tas stilling til om NSF skal inngå en samarbeidsavtale med Kindred LTD, som driver med underholdningsbaserte online pengespill.

Advokatfirmaet Thommessen har utarbeidet en juridisk betenkning som konkluderer med at avtalen er lovlig, men det er betydelig uenighet innad i NSF om avtalen bør inngås eller ikke.

Etter at det ble gjort kjent at NSF hadde muligheten for å inngå en avtale med Kindred, er det blitt etablert en ny sjakkklubb, Offerspill Sjakklubb ("OS"). Initiativtager til klubben er Magnus Carlsen, og OS har som uttalt formål å stemme for Kindredavtalen. Klubben har aktivt vervet medlemmer og tilbudt gratis medlemskap til de 1000 første medlemmene. Ut fra det som er opplyst i pressen bidrar Magnus Carlsen enten personlig eller gjennom et selskap med å betale klubbmedlemmenes kontingent til forbundet. I henhold til klubbens stiftelsesdokument er klubbkontingenten fastsatt til forbunds- og kretskontingent.

Pr. i dag har OS om lag 1000 medlemmer, noe som vil gi klubben rett til ca. 40 delegatstemmer på Kongressen iht. paragraf 8 i NSF's lover. Vi er av NSF bedt om å vurdere spørsmålet om disse delegatene vil ha stemmerett på Kongressen.

Vi legger til grunn for vår vurdering at OS er stiftet med vedtekter i samsvar med NSF's krav. Vi legger videre til grunn at OS vil rapportere inn sine medlemmer til NSF innen den fristen som gjelder for dette (1. juli 2019) i tråd med de krav NSF stiller. Vi legger således til grunn at det ikke er noen formalia som kan danne et grunnlag for å nekte delegatene fra OS stemmerett på Kongressen.

Når det allikevel er reist spørsmål om OS-delegatene kan gis stemmerett, er det særlig to forhold som er påpekt. For det første at det kan fremstå som om klubben er stiftet med det formål å samle delegater bak ja til Kindredavtalen. Dernest, og kanskje det viktigste argumentet, er om OS', eller mer presist Magnus Carlsens, tilbud til nye medlemmer om gratis medlemskap kan ha

L_1815164/1 34767-501

www.kvale.no

betydning for stemmeretten. Det har fra en del hold som er kritiske til Kindredavtalen blitt hevdet at OS sin fremgangsmåte i realiteten innebærer å kjøpe stemmer til støtte for sitt standpunkt, og at dette ikke er tillatt.

12 RELEVANTE RETTSKILDER

Utgangspunktet for å vurdere foreningsrettslige problemstillinger vil være foreningens lover eller vedtekter. Også foreningens tidligere praksis vil kunne ha en sentral rolle som rettskilde. Dersom hverken vedtekter eller tidligere praksis inneholder en klar løsning av problemstillingen er man henvist til å finne en løsning i bakgrunnsretten. I forhold til bakgrunnsretten for foreninger er det lite konkret lovstoff. Vurderingen må først og fremst skje ut fra det som gjerne karakteriseres som foreningsrettslige prinsipper.

Særlig i forhold til prosedyrespørsmål feks. vedrørende gjennomføring av årsmøter vil analogier fra lovregulering innenfor selskapsretten, særlig fra aksjeloven også kunne gi verdifull veiledning.

Av juridisk litteratur om foreningsrett er det grunn til særlig å nevne Geir Woxholts bok Foreningsrett (4.utg 2012) ("Woxholt"). Den har imidlertid hovedfokus på forholdet mellom foreningen og det enkelte medlem og gir ingen veiledning i forhold til det tema vi er bedt om å behandle.

13 NSF'S LOVER OG PRAKSIS

NSFs lover inneholder ikke noe krav om at det enkelte medlem betaler en kontingent til klubben. Lovene inneholder i § 13 bestemmelser om forbundskontingent, og av denne paragrafen fremgår at klubbene innen 1. mars skal innsende medlemsfortegnelse for sine medlemmer. Det er imidlertid ikke noen bestemmelse om at medlemmer som er innmeldt etter 1. mars ikke skal regnes med i forhold til å vurdere klubbens antall delegater på Kongressen. Det er fast praksis for at fristen for å melde inn medlemmer som skal danne grunnlag for antall delegater på Kongressen er så tett opp til Kongressen som praktisk mulig, (i 2019 fastsatt til 1. juli), og dette fremgår også av den utarbeidede forretningsordenen for Kongressen. OS-delegatene kan således ikke nektes stemmerett fordi klubben er stiftet så sent at medlemmene ikke ble meldt inn til NSF før 1. mars 2019.

Vi har også fått opplyst at NSF har vært kjent med praksis i enkelte lokale klubber å operere med gratis medlemskontingent, der klubben betaler enkeltmedlemmenes forbunds- og kretskontingent. At en slik praksis har vært akseptert, er et sterkt argument for at det forholdet at medlemmene ikke selv betaler kontingent i seg selv ikke er tilstrekkelig til å nekte at slike medlemmer medregnes når antall delegater skal fordeles.

NSF har ingen unge medlemmer som det søkes om offentlig støtte for, og er således ikke bundet av de reglene som gjelder for tildeling av slik støtte, der det er et krav om at det enkelte medlem betaler en viss minimumskontingent selv.

NSF's lover inneholder heller ikke andre krav til medlemskap i klubbene. Det er ikke krav om at man kan spille sjakk, at man deltar aktivt i turneringer eller har en viss rating. Iht. lovene fremstår sjakkklubbene som åpne for alle som ønsker å melde seg inn, uavhengig av motivasjon.

14 ALMINNELIGE FORENINGSRETTSLIGE PRINSIPPER

Selv om NSF's lover og praksis ikke setter noen begrensninger i forhold til at klubber kan tilby gratis medlemskap, vil alminnelige foreningsrettslige prinsipper kunne sette slike skranker.

Det vil f.eks. etter vår oppfatning være ganske klart at NSF vil kunne nekte stemmerett for delegater som har mottatt en direkte betaling for å stemme for et bestemt standpunkt i en sak. Kjøp av stemmer er i strid med grunnleggende demokratiske prinsipper. Et slikt prinsipp må også gjelde innenfor foreningsretten. Et gratis medlemskap i en klubb kan imidlertid ikke likestilles med å få betalt for å stemme for et spesielt standpunkt. Dette gjelder i særdeleshet i en forening som NSF, der gratis medlemskap har vært og er akseptert i sin alminnelighet.

Når det i en forening som NSF oppstår en kontroversiell sak, kan det heller ikke være noen tvil om at det er en grunnleggende demokratisk og foreningsrettslig akseptabel fremgangsmåte at medlemmer som eventuelt er i mindretall i sine klubber, går ut og danner en ny klubb for å promotere det standpunkt de stod for som mindretallsrepresentanter i sin klubb. Dette gjelder selv om den nye klubben utad kan fremstå som en klubb hvis hovedformål er å promotere dette standpunkt.

Pr. i dag er det ikke mulig å vite hvilken rolle OS vil ha i fremtiden, om den vil være en ren protestklubb, eller om OS vil være en "reell" sjakkklubb. OS har selv fremholdt at de vil være en aktiv sjakkklubb, og har allerede tiltrukket seg en rekke toppspillere. Det vil derfor være vanskelig i dag å legge til grunn at man står overfor en klubb som ikke reelt sett er en sjakkklubb, men kun en klubb etablert for å sanke stemmer for et bestemt standpunkt på Kongressen.

Basert på det ovennevnte finner vi det vanskelig å begrunne et standpunkt om at samtlige delegater fra OS skal nektes stemmerett på Kongressen. Spørsmålet blir, etter vår oppfatning, snarere om man skal godkjenne alle medlemmene i OS som grunnlag for å regne ut antall delegater på Kongressen, eller om det må foretas en vurdering av medlemsmassen.

Vi legger til grunn at alle medlemmene i OS aktivt selv har meldt seg inn, og at det således ikke er fiktive navn, eller personer som er meldt inn av andre uten eget samtykke. Woxholt konkluderer med at det ikke er et krav om at man skriftlig melder seg inn i en forening for å bli medlem med mindre noe annet fremgår av vedtektene. Uansett forstår vi at de fleste medlemmene i OS har meldt seg inn elektronisk via foreningens hjemmeside og det må utvilsomt være en tilstrekkelig innmelding.

Spørsmålet er imidlertid om NSF ved vurderingen av stemmeretten kan vektlegge medlemsmassens "seriøsitet", herunder om en mindre eller større del av medlemsmassen

utelukkende er medlemmer fordi det er gratis, fordi de ønsker å støtte det standpunkt OS har tatt i forhold til Kindredavtalen, eller fordi de ønsker å vise en generell støtte til Magnus Carlsen.

Etter vår vurdering vil det ut fra alminnelige foreningsrettslige prinsipper være vanskelig å stille slike kvalitative krav til medlemmene i en forening uten at dette er særskilt nedfelt i foreningens vedtekter. Vi legger her vekt på at det i praksis er umulig å vurdere den enkeltes begrunnelse for å melde seg inn i en forening. Vi vektlegger også det faktum at NSF ikke har gjort slike vurderinger i forhold til andre klubber, heller ikke der medlemskapet har vært gratis. Det å etablere en ny praksis fordi saken som skal opp på Kongressen er splittende og betent, vil være en betenkelig foreningspraksis.

I forhold til de av medlemmene i OS som har meldt overgang fra andre sjakkklubber, og som også tidligere var aktive i sjakkmiljøet, vil det uansett være vanskelig å argumentere for at de har meldt overgang av økonomiske grunner. Klubbkontingentene er gjennomgående så vidt beskjedne at dette neppe vil ha vært en fremtredende motivasjon for slike spillere. Hvorvidt de har vært motivert av ønske om å spille i samme klubb som Magnus Carlsen, eller av et ønske om å stemme for Kindredavtalen, er etter vår vurdering ikke av betydning.

Vurderingen kan muligens være annerledes for OS-medlemmer som aldri har spilt sjakk og som heller ikke har noen intensjon om dette. Som nevnt, mener vi imidlertid det ikke er relevant å legge vekt på et slikt synspunkt, da det ikke er mulig å foreta en slik individuell vurdering. Dette vil heller ikke være i tråd med den praksis NSF tidligere har lagt til grunn.

Vi vil tilføye at argumentet om at medlemmene i OS har fått gratis medlemskap ville kunne vært annerledes, dersom medlemskapet f.eks. var sponset av Kindred, og ikke av Magnus Carlsen. Det at én av partene i en avtaleforhandling søker å intervenere i beslutningsprosessen hos den andre part vil lettere kunne bli sett på som et misbruk som også måtte få konsekvenser for stemmeretten. Dette kan imidlertid ikke ses å være tilfellet i nærværende sak. Magnus Carlsen har ut fra det opplyste ingen personlige økonomiske interesser i Kindredavtalen, men er av den oppfatning at avtalen er god for sjakksporten i Norge. Det kan man være enig eller uenig i, men dette kan ikke tillegges vekt i forhold til stemmeretten for OS-delegatene

15 BESLUTNING OM STEMMERETT

Vedtektene til NSF har ingen bestemte regler om hvordan tvist om stemmeretten på Kongressen skal avgjøres. Det er imidlertid i tråd med vanlig foreningspraksis at det ved møtets begynnelse nedtegnes en liste over de tilstedeværende delegater. Dette er også i tråd med det som gjelder i aksjeselskaper. Listen baseres typisk på innmeldte og oppmøtte delegater.

Et årsmøte i en forening må innledningsvis ha en møteleder, som leder møtet frem til Kongressen er etablert og en permanent møteleder er valgt. En tilsvarende løsningen gjelder for aksjeselskaper, jmf Aksjelovens § 5-13. Det er ikke i NSF's lover noen bestemmelse om hvordan denne midlertidige møtelederen skal utnevnes, men det er en praksis for at det er styrets leder eller generalsekretæren som innehar denne rollen. I sin bok om Idrett og Jus, s 76 legger Gunnar Martin Kjenner til grunn at det er foreningens leder som innehar denne rollen inntil en møteleder er valgt.

Dersom det er tvil om noen av delegatene har stemmerett, kan det besluttes at de ikke skal settes opp på den foreløpige fortegnelsen over stemmeberettigede. I aksjeloven er det bestemt at det er den midlertidige møteleder som må ta beslutningen om vedkommende skal føres opp på listen eller ikke. Dette gir den midlertidige møteleder mulighet til å påvirke utfallet av generalforsamlingen. De som ikke føres opp på listen har utarbeider vil ikke ha stemmerett før generalforsamlingen beslutter noe annet, og en slik beslutning fattes av de delegatene som er ført opp på listen. De som ikke er oppført på listen vil ikke ha stemmerett i en slik avstemning.

Hvem som skal føres opp på denne midlertidige listen er ikke gjenstand for overprøving av generalforsamlingen i et aksjeselskap.

For en forening som ikke har avvikende bestemmelser i sine lover er det vår vurdering at prinsippene i Aksjelovens § 5-13 må legges til grunn i forhold til å avgjøre stemmeretten på foreningenes årsmøte.

I utgangspunktet må det således være Kongressen som godkjenner eller reduserer det antall delegater som får stemmerett fra den enkelte klubb. Dersom en klubb møter med flere delegater enn det som følger av det innmeldte medlemstall pr. 1. juli, vil typisk disse delegatene ikke få stemmerett, i hvert fall ikke i den initielle oversikt som møtelederen setter opp. Dersom det imidlertid fremkommer argumenter under debatten om deres stemmerett som tilsier at de på tross av det som initielt så ut som formalfeil bør gis stemmerett, står Kongressen, etter vår vurdering, fritt til å godkjenne deres stemmerett. De omtvistede stemmene vil imidlertid ikke kunne delta i en votering om sin egen stemmerett, i og med at de ikke stod på listen over stemmeberettigede delegater som den midlertidige møtelederen utarbeidet.

På tilsvarende måte vil møteleder i samarbeid med sekretariatet måtte innstille på om og eventuelt hvor mange delegater fra OS som skal gis stemmerett på den foreløpige delegatlisten. Basert på vår konklusjon ovenfor, vil det ikke være grunnlag for møteleder til å innstille på å nekte delegatene fra OS stemmerett og ikke føre dem opp på delegatlisten. Kongressen kan ikke kreve å få votere over hvem som er oppført på listen og derved overprøve møteleders innstilling.

Dersom det kommer krav fra Kongressen om at det skal stemmes om OS-delegatene skal gis stemmerett, oppstår spørsmålet om hvem som har stemmerett under en slik avstemning. De som står på den listen den midlertidige møteleder har ført opp, kan delta i en slik avstemning, herunder således også delegatene fra OS om møteleder ikke har besluttet ikke å føre dem opp på listen. OS-delegatene vil ikke være inhabile eller på andre grunnlag kunne nektes å delta i en slik avstemning. En annen løsning vil kunne føre til at et mindretall på et årsmøte reiser innsigelser mot stemmeretten til flertallsrepresentantene. Dersom flertallsrepresentantene ikke gis stemmerett i en slik votering vil de miste sin stemmerett. En slik fremgangsmåte er ikke i samsvar med alminnelige foreningsrettslige prinsipper, der det er majoriteten i en forening som bestemmer.

Det har vært flere saker i praksis der møteleder ganske hardhendt har nektet aksjonærer stemmerett og satt forslaget frem for generalforsamlingen til votering og nektet de berørte aksjonærene stemmerett i spørsmålet om egen stemmerett. En slik fremgangsmåte kan være effektiv, men kan lett rammes av reglene om misbruk av myndighet. Så vidt vi er kjent med er ingen slike saker i foreninger prøvd for domstolene. I Tidsskrift for Forretningsjus 2007 s 8 behandler Filip Truyen rettsmidler mot møteleders beslutninger ved åpning av

generalforsamlingen i aksjeselskaper. Vi ser ingen grunn til å gå detaljert inn på de vurderinger som der gjøres utover å henvise til at han påpeker at møteleder treffer sine beslutninger under ansvar og at beslutningene kan angripes både gjennom ugyldighetssøksmål og med krav om erstatning mot møteleder. Det samme vil trolig gjelde for møteleders beslutning i en forening, selv om det går en grense mellom hva som kan prøves for domstolene og hva som er gjenstand for foreningens selvdømme. Vi går ikke nærmere inn på dette spørsmålet.

16 KONKLUSJON

Vår konklusjon er at det antall delegater OS har krav på basert på deres innrapporterte medlemstall pr. 1. juli 2019, har stemmerett på Kongressen. Om det skulle bli reist innsigelser mot deres stemmerett og krav om avstemning om dette på Kongressen, vil OS-delegatene ha stemmerett i en slik avstemning forutsatt at den møteleder som åpner Kongressen ikke har nektet å oppføre dem på delegatlisten. Vår vurdering er at møteleder ikke har hjemmel til å nekte å oppføre OS delegatene på delegatlisten.

Våre konklusjoner er ikke beheftet med særlig tvil.

NSFs 98. kongress
Boligmappa Arena, Larvik
Søndag 7. juli 2019